

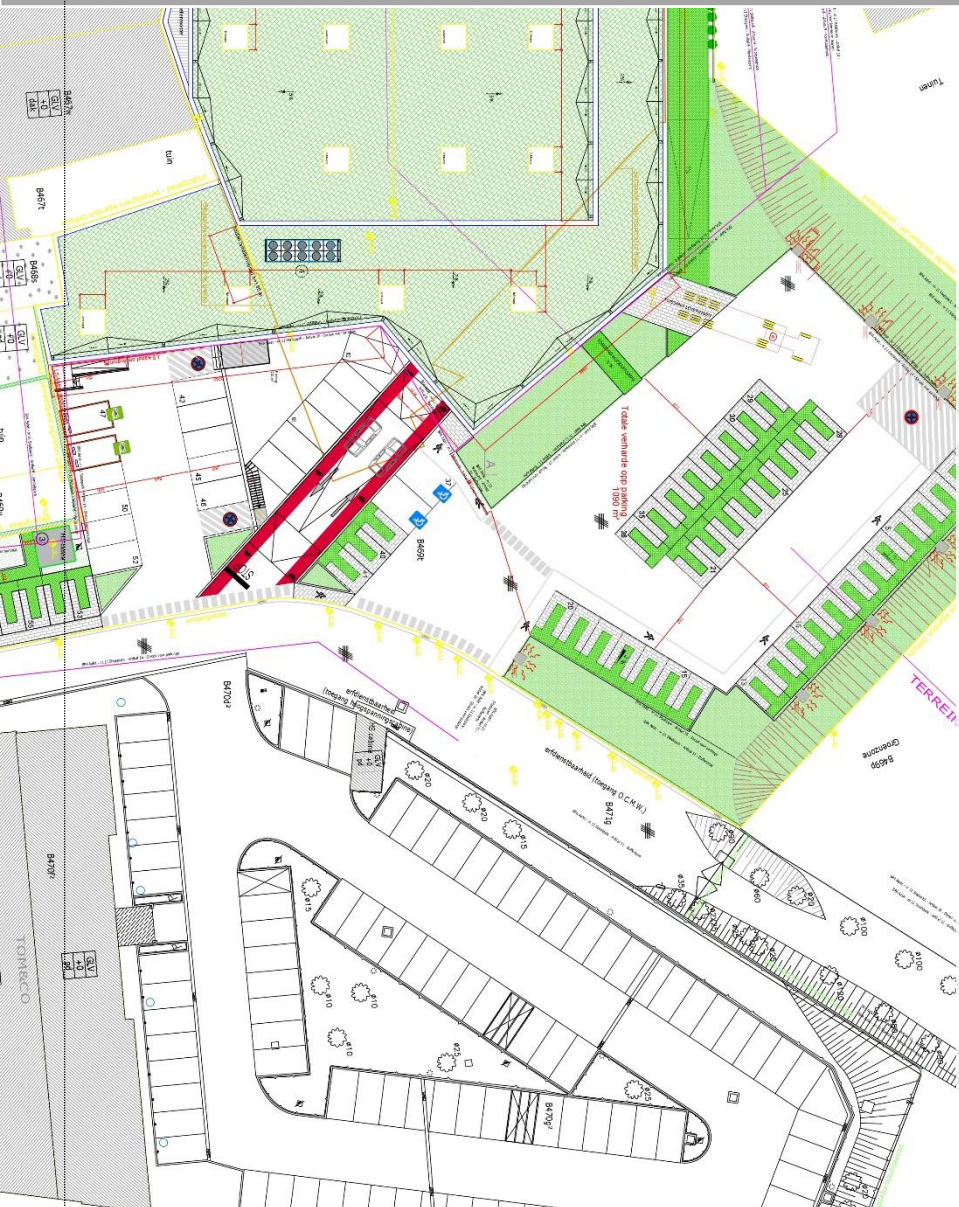
ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2018

ARCHEOLOGIENOTA

Parklaan 50A te Aalst (OVL)

ADEDE Archeologisch Rapport 322

Janssens D.
Van Wetter S.

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 322

Archeologienota Parklaan 50A te Aalst (OVL).

DAVID JANSSENS

SEBASTIEN VAN WETTER

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2018
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Simon Claeys & David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

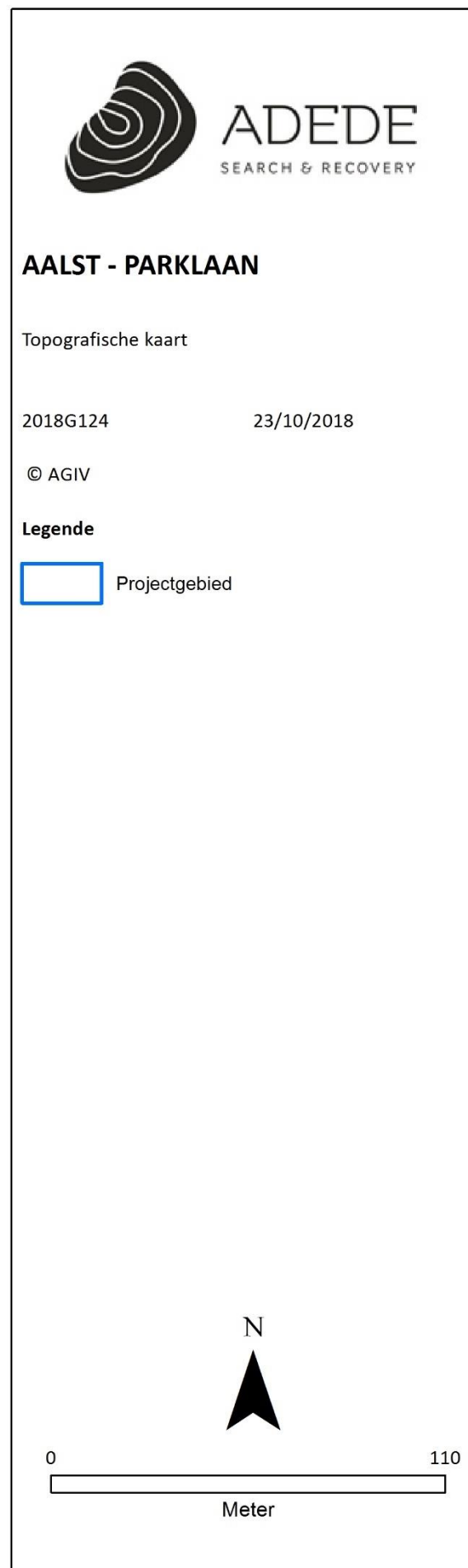
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 10 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 10 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 10 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 10 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 11 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 14 -
2.6	Randvoorwaarden	- 15 -
2.7	Werkwijze	- 15 -
3	Assessmentrapport.....	- 21 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 21 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 24 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 24 -
3.2.2	Quartaire geologisch	- 25 -
3.2.3	Bodem	- 26 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 27 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 28 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 29 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 30 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 31 -
3.2.1	Boringen D.O.V.	- 32 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 33 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 33 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 37 -
3.3.2.1	Villaret-kaarten (1712)	- 37 -
3.3.2.2	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 39 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 41 -
3.3.2.4	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 41 -
3.3.2.5	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 43 -
3.3.2.1	Luchtfoto 1971, 1979 – 1990, 2000 - 2003	- 43 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 47 -

4	Besluit	- 50 -
4.1	Besluit gespecialiseerd publiek	- 50 -
5	Bibliografie.....	- 53 -
6	Lijst van plannen.....	- 55 -
7	Lijst van figuren	- 57 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2018G124
Site	Parklaan – Aalst
Projectsigle ADEDE	AAL-PAR
Ligging	Parklaan 50A 9300 Aalst
Bounding Box	Punt 1 (NW): X: 126584,238 Y: 179780,92 Punt 2 (ZO): X: 126684,213 Y: 179659,7
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	AALST 1 AFD Sect. B, nr. 468z, 468s, 469t, 469p Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerven	Nieuwbouw winkel met halfondergrondse parking
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184 Alexander Cattrysse 2017/00187
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Janssens D., Van Wetter S., 2018, Archeologienota Parklaan 50A te Aalst (Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 322, Gent.
Grootte projectgebied	Ca. 7774m ²
Periode uitvoering	Juli 2018
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorte zones	Zie plannummer 4

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

AALST - PARKLAAN

Orthofoto 2017

2018G124

23/10/2018

© AGIV

Legende

Projectgebied

N

0

30

Meter

AALST - PARKLAAN

GRB (kadaster)

2018G124

23/10/2018

© AGIV

Legende

 Projectgebiet

AALST - PARKLAAN

Verstoorde zones

2018G124 23/10/2018

© AGIV

Legende

Bebouwing

Projectgebied

Verharding

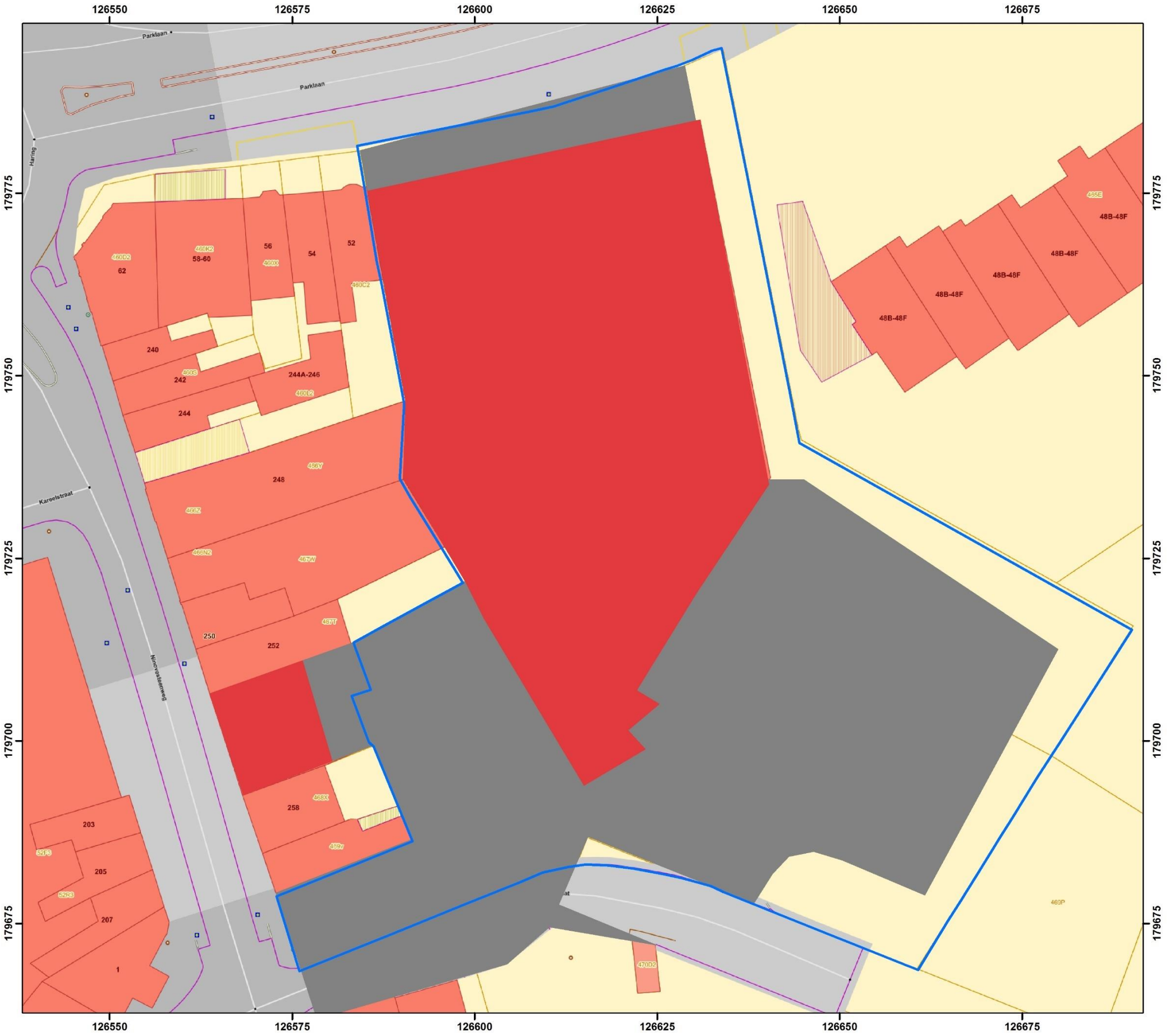
N

0

30

Meter

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied is nog geen voorgaand archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI). De CAI vermeldt in de omgeving van het onderzoeksgebied een aantal locaties waar voorgaande archeologisch onderzoek werd uitgevoerd. Deze worden verder toegelicht in §3.4 *Archeologische situering van het onderzoeksgebied*. Hier wordt tevens recenter archeologisch onderzoek uit de omgeving van het onderzoeksgebied besproken dat nog niet werd opgenomen in de CAI.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de afbraak en de heropbouw van een bestaande supermarkt, waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?

- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

De huidige toestand van het projectgebied bestaat uit een winkelruimte georiënteerd op de Parklaan alwaar eveneens de toegang tot de winkel zich bevindt. Hierachter bevindt zich een parking ten zuidwesten en zuidoosten van deze winkel die toegang verschaft vanaf de Lokerenveldstraat.

Voor een inplantingsplan van de bestaande toestand wordt verwezen naar plannr. 5.

2.5 Beschrijving geplande werken

Voorafgaand aan de geplande nieuwbouw wordt de bestaande winkel gesloopt en de verharding verwijderd. Daarna wordt een nieuwe, ruimere winkel voorzien met bijhorende parkeeraangelegenheden. De hoofdparking van de nieuwe Delhaize bevindt zich in de half-ondergronds overdekte parking (A) en bevat 120 parkeerplaatsen waarvan 6 voor mindervaliden, hiervoor zal men tot 3,50 meter diep gaan ten opzichte van het huidige loopvlak. Ter hoogte van de Parklaan bevinden zich twee liften dat de verkoopsoppervlakte verbindt met de hoofdparking. De winkel is ook toegankelijk vanaf de Parklaan voor voetgangers, mindervaliden en fietsers. Achteraan de winkel bevinden er zich twee bijkomende parking (B & C).

De parking (B), gelegen achter de supermarkt, telt 41 parkeerplaatsen. Deze parking zal voornamelijk tijdens piekmomenten en de feestdagen gebruikt worden. De parking B werkt als overloopparking. De parking C ter hoogte van het afhaalpunt van Delhaize bevat 11 parkeerplaatsen.

De in- en uitrit van de Delhaize-site blijft zoals in de huidige via de bestaande toegangsweg op de Geraardsebergsestraat/ Lokerseveldstraat plaats vinden.

Voor een inplantingsplan van de ontworpen toestand wordt verwezen naar plannr. 6.

2.6 Randvoorwaarden

Omwille van de bestaande bebouwing en verharding is het fysisch onmogelijk eventueel vervolgonderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Indien verder onderzoek noodzakelijk blijkt uit onderstaand bureauonderzoek, dient die uitgevoerd te worden via uitgesteld traject.

2.7 Werkwijze

Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede bestaande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair geologische kaart
 - Bodemtypekaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Erosiegevoeligheidskaart

- Bodemgebruiksbestand
- Gewestplan
- Historische situering:
 - Cartes des Pays-Bas van Fricx, 1744
 - Kaart van Villaret, 1712
 - Kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1840
 - Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
 - Kaart van Popp, 1842-1879
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
 - Inventaris Onroerend Erfgoed

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

AALST - PARKLAAN

Bestaande toestand

2018G124 23/10/2018

© AGIV

Legende

Projectgebied

N

030

Meter

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

AALST - PARKLAAN

Geplande toestand

2018G124 23/10/2018

© AGIV

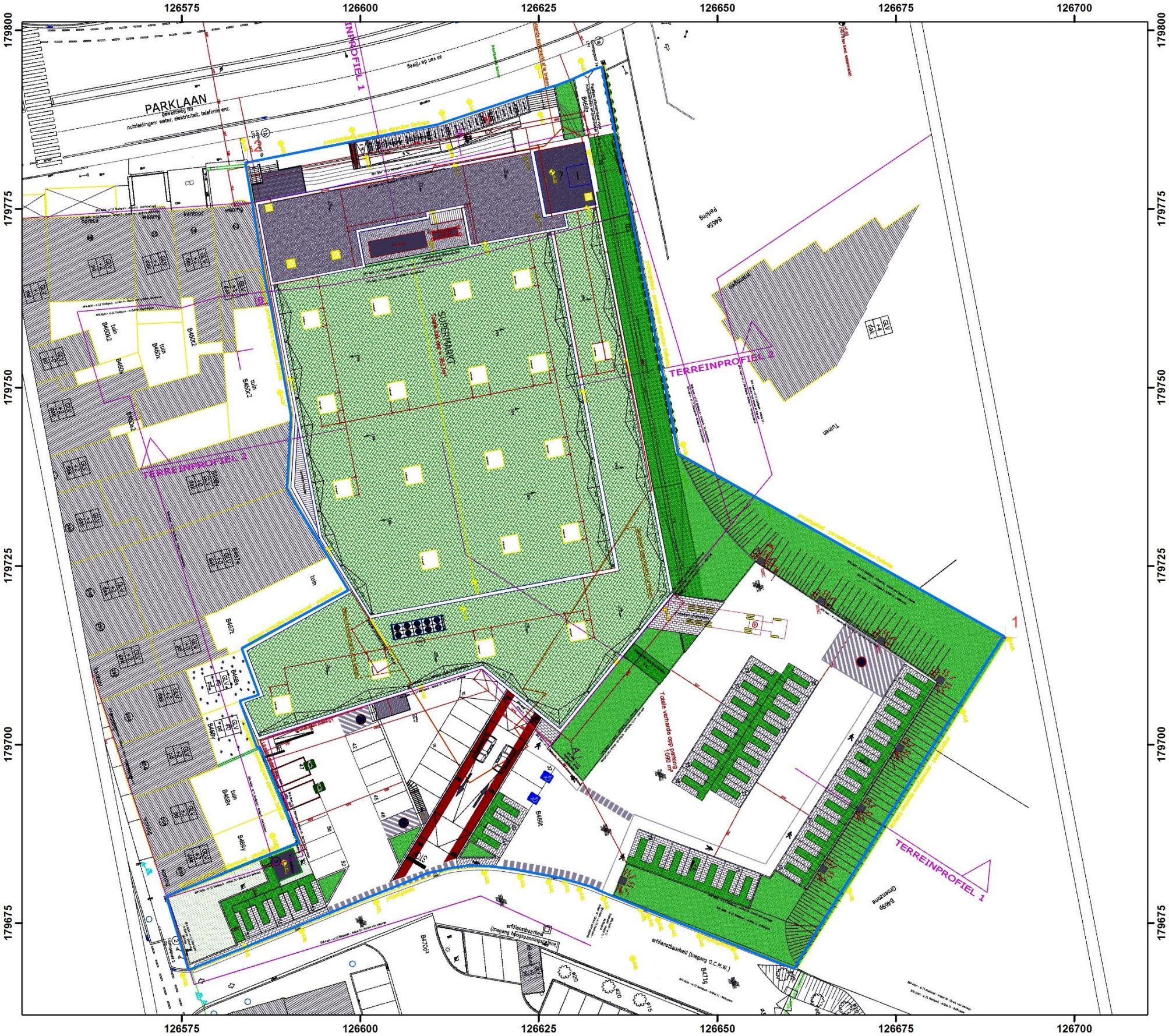
Legende

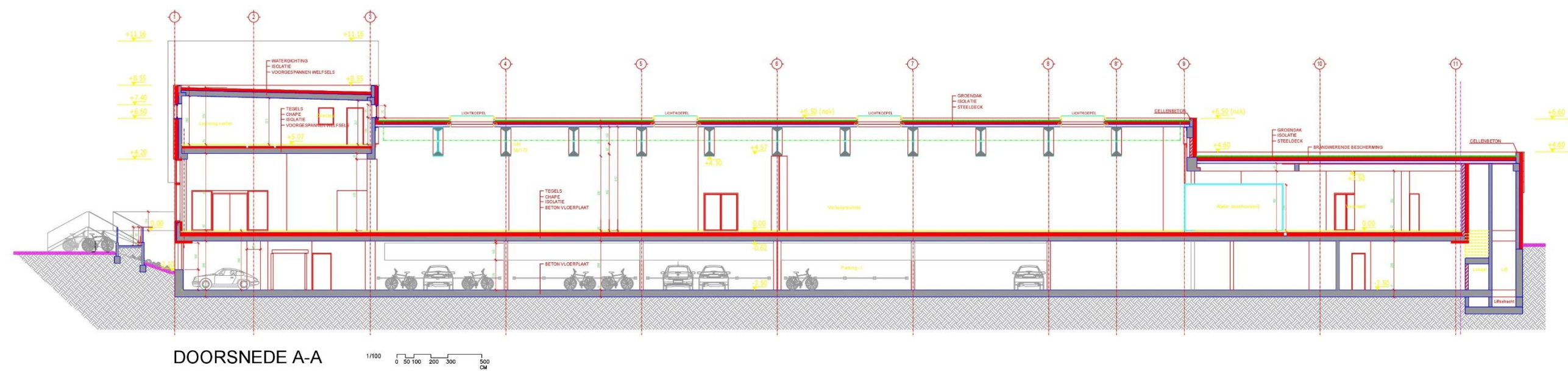
Projectgebied

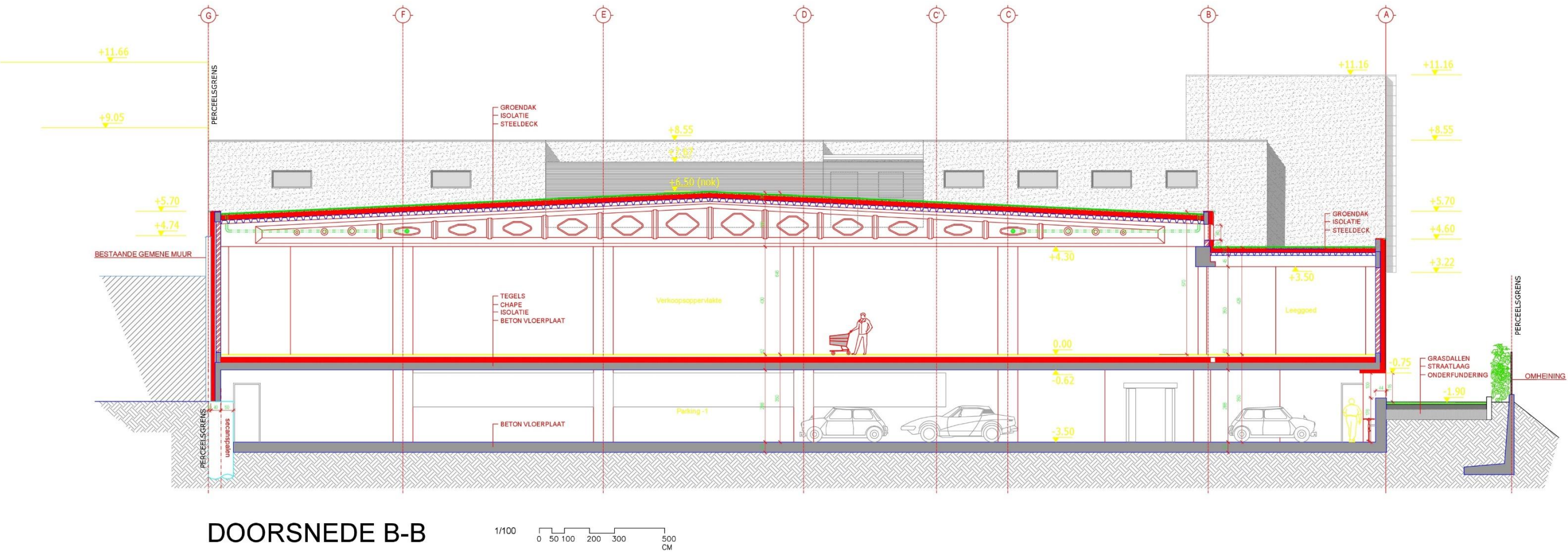
N

030

Meter

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

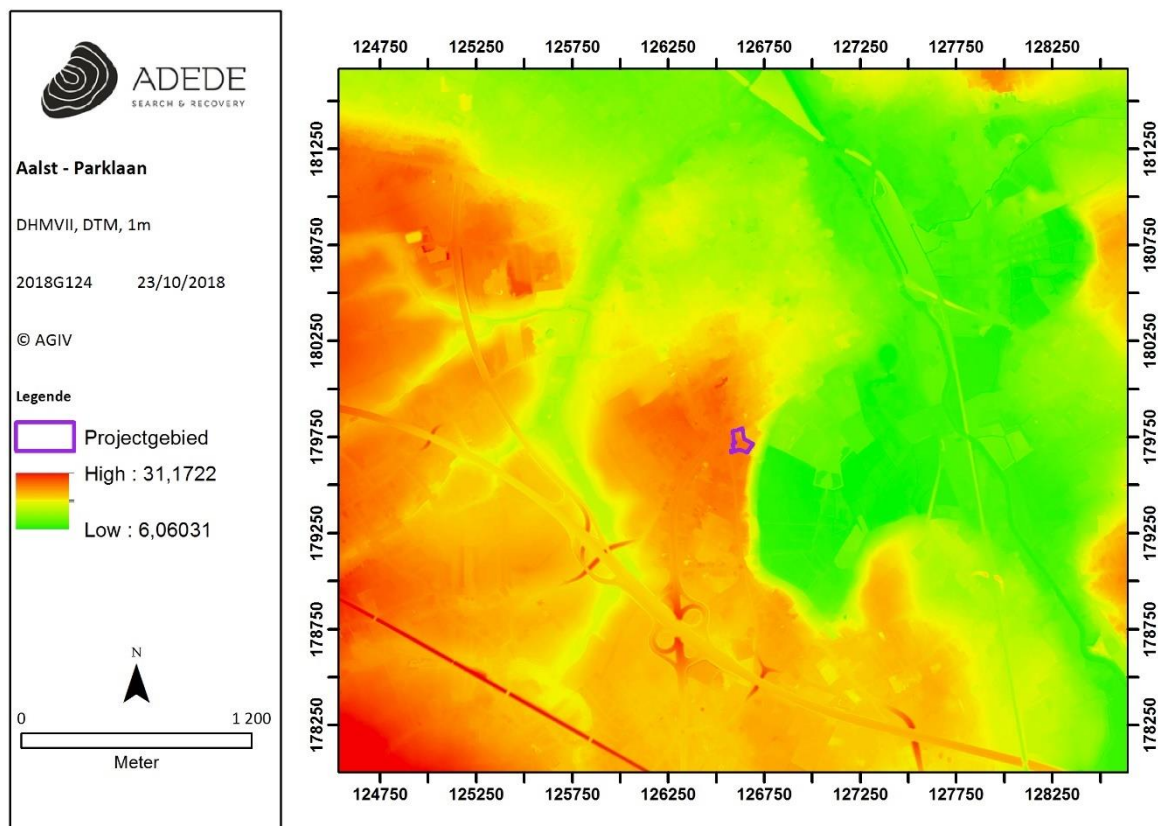
Topografisch situeert het projectgebied zich binnen het Schelde-Dender interfluvium aan de rand van een ZW-NO gerichte tertiaire getuigenheuvel. Aalst is gelegen in de Denderstreek. Het centrum van Aalst ligt grotendeels in het dal van de Dender, op een hoogte van ca. 10 en 20m boven zeeniveau. Het hoogste punt van de stad Aalst zelf ligt halverwege tussen Aalst-centrum en de deelgemeente Herdersem, op 30m boven zeeniveau. Het hoogste punt van het hele grondgebied Aalst bevindt zich in het Kravaalbos in deelgemeente Meldert. Deze top meet net geen 80m. Ten oosten, zuidoosten, zuiden en zuidwesten van de stad bevindt men zich tussen de heuvels. Ten oosten van Aalst is dit het Pajottenland, met toppen van bijna 100m hoog, en ten zuiden en zuidwesten zijn dit de uitlopers van de Vlaamse Ardennen, met toppen tussen 60 en 85m.

Het onderzoeksgebied situeert zich ten zuiden van het Aalsterse stadscentrum, op een hoger gelegen deel in het landschap. Direct ten oosten van het onderzoeksgebied bevindt zich een depressie in het landschap die te linken is aan een moerasgebied verbonden aan de Dender. De Dender zelf stroomt ca. een kilometer ten oosten van het onderzoeksgebied. De hoogteprofielen illustreren deze zak naar het oosten. Net voorbij de afbakening van het onderzoeksgebied helt het landschap sterk af van 24m TAW naar 17m TAW.

Ter hoogte van Erembodegem en Aalst, zowat op de overgangszone van de middenloop naar de benedenloop van de Dender, vindt men de laatste hellingen van enige betekenis langs de linkeroever van de Dender: de tot 24 meter hoge, ruim 15 meter boven het Osbroek torende dalflank, gevormd door de Molenkouter, Evelsenberg, Haring, Ajuinkouter en Konijnenaarde.

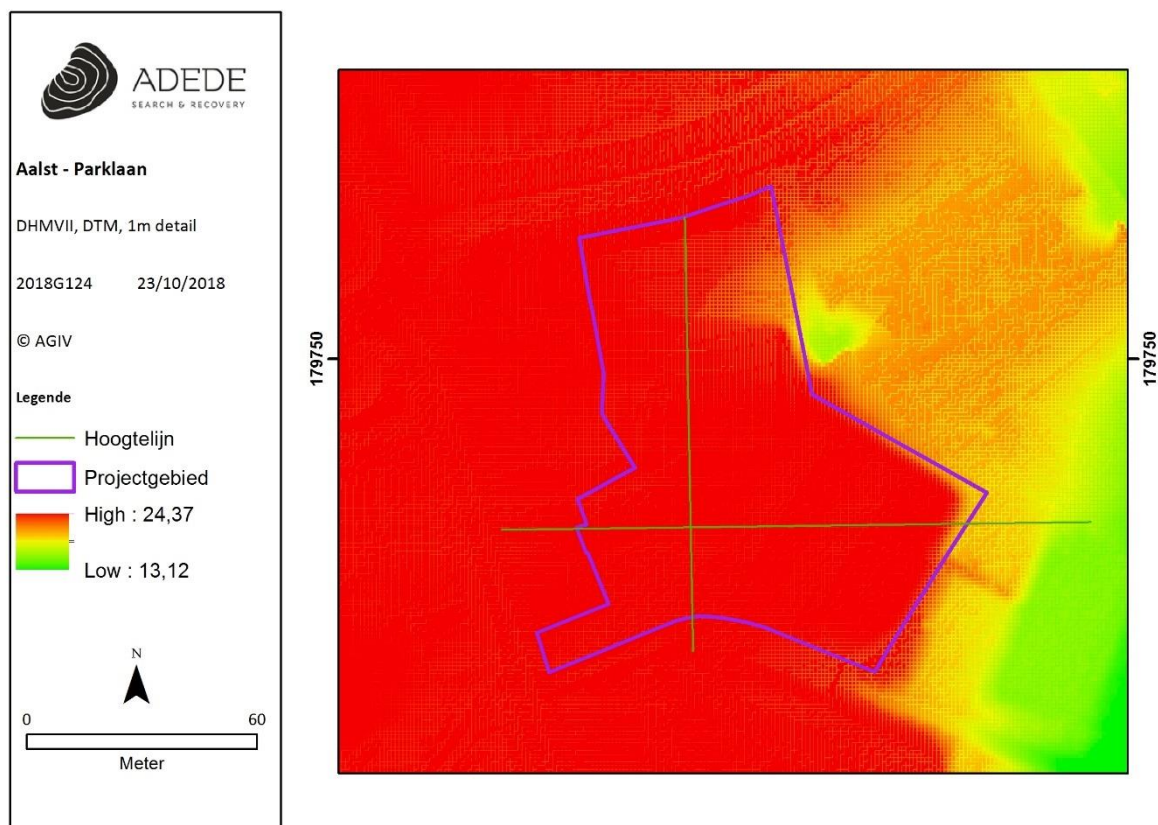
Door zijdelingse of laterale erosie kon de Dender hier gedurende het laatglaciaal een komvormige depressie uitschuren. De kronkelende rivier breidde zich breed uit en onder invloed van haar ondermijnende, eroderende werking ontstond er een uitgesproken steile westelijke valleiwand. Op een bepaald ogenblik moet de Dendermeander zichzelf hebben afgesneden door laterale opschuiving. Zo kon uiteindelijk de moerassige Osbroekdepressie ontstaan waarin oorspronkelijke een (afgesneden) meander moet hebben gelegen. Gedurende het atlanticum (8000 tot 5000 jaar geleden), een periode van zeespiegelrijzing, geraakte deze depressie langzaam aan met alluviale klei en leem opgevuld. Opvulling en verminderde aanvoer van water en afzettingsslib moeten daarna hebben geleid tot de vorming van riet- en zeggeveen in de afgesneden meanderloop. Het afzetten van klei en leem kon ook later nog tot in historische tijden doorgaan, mede door een nieuwe sedimentenaanvoer ingevolge ontbossingen en bodembewerking van de stroomopwaarts gelegen heuvel- en plateaugebieden. De oudste vermeldingen van het Osbroekgebied gaan terug tot de 13de en de 14de eeuw. Toen het

broektoponiem ontstond was het gebied vermoedelijk een gemeenschappelijk beweide en sterk gedegradieerd moerassig bos¹

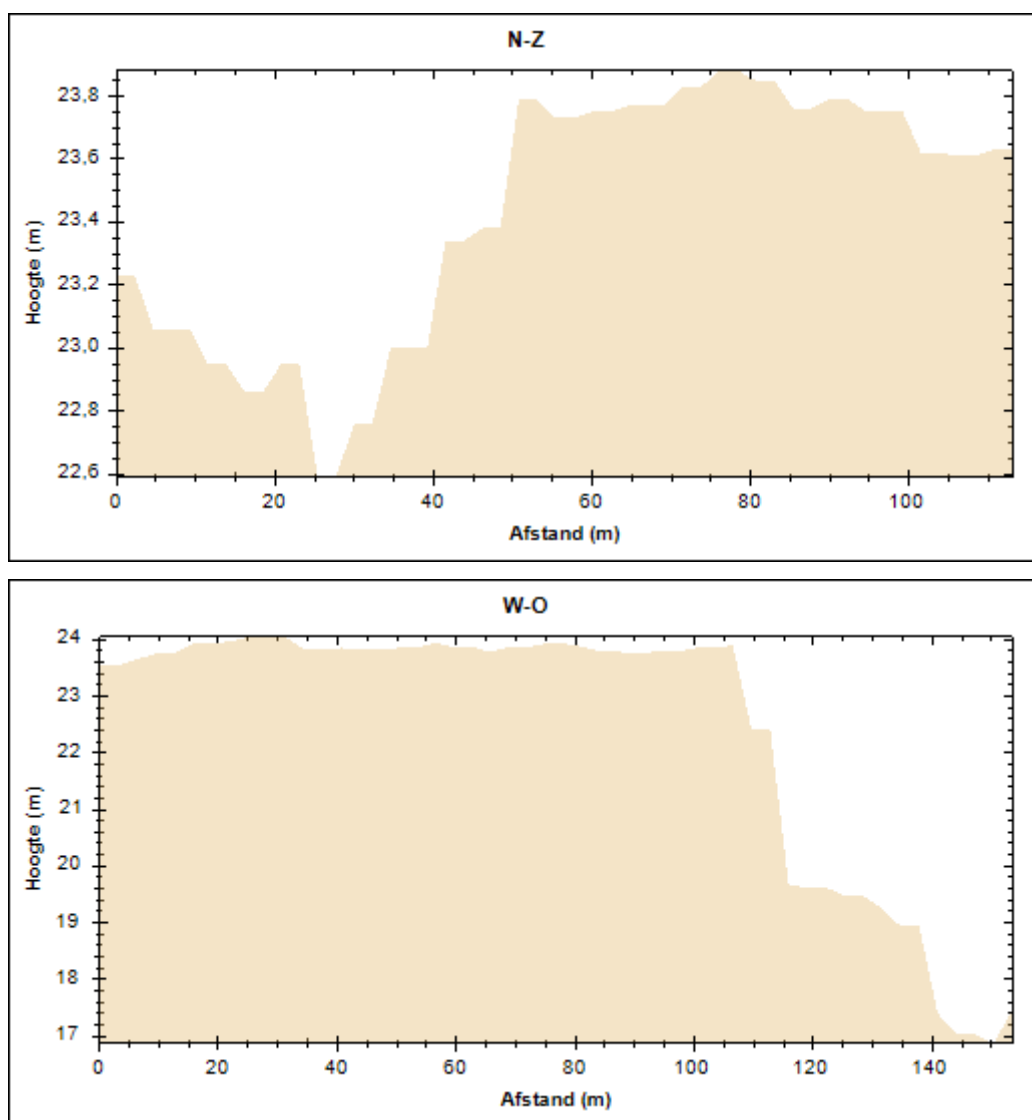

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135233>

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DGMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

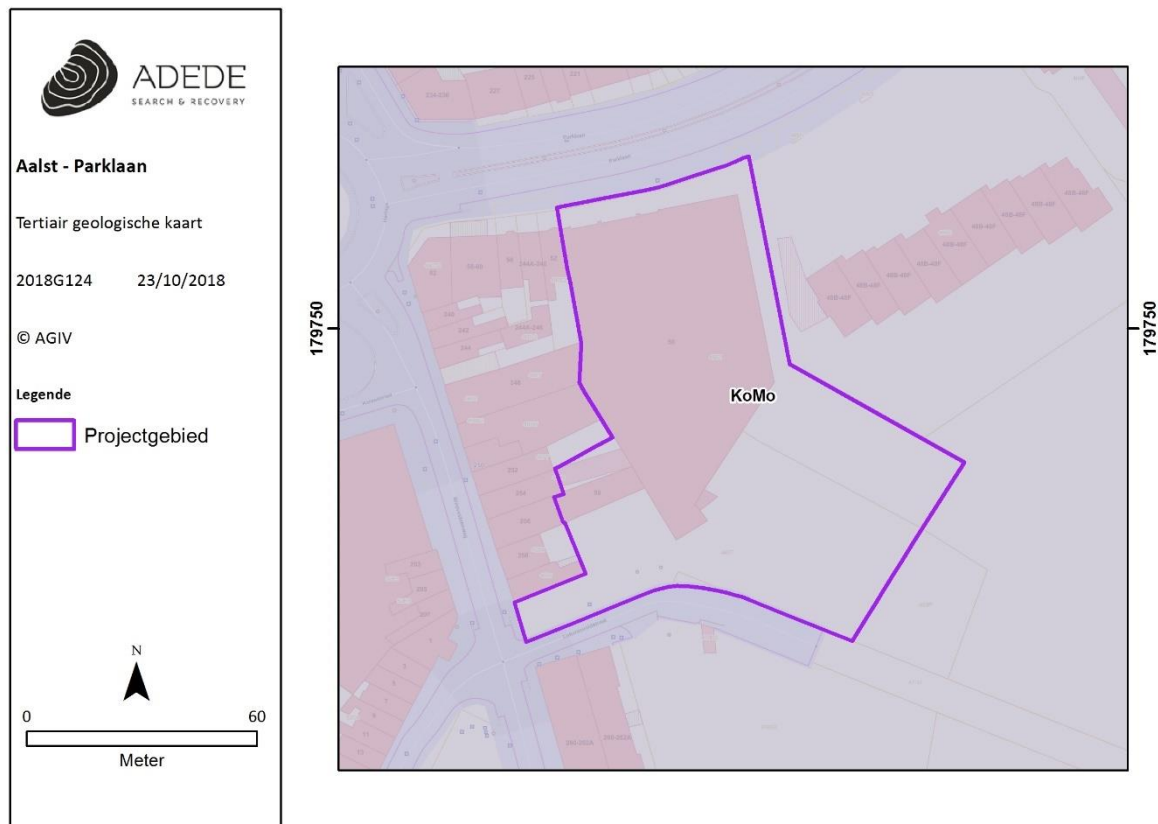
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De tertiaire lagen ter hoogte van het onderzoeksgebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Moen. De Formatie van Kortrijk is een mariene afzetting die voornamelijk uit kleiige sedimenten bestaat waarin weinig macrofossielen voorkomen en die te dateren is in het Onder Eoceen. De Formatie kan een dikte van 100m bereiken en rust op de Formatie van Landen. Het Lid van Moen wordt gevormd uit grijze kleiige grove silt met kleilagen die *Nummulites Planulatus* bevatten. Gemiddeld is het Lid van Moen 45m dik.

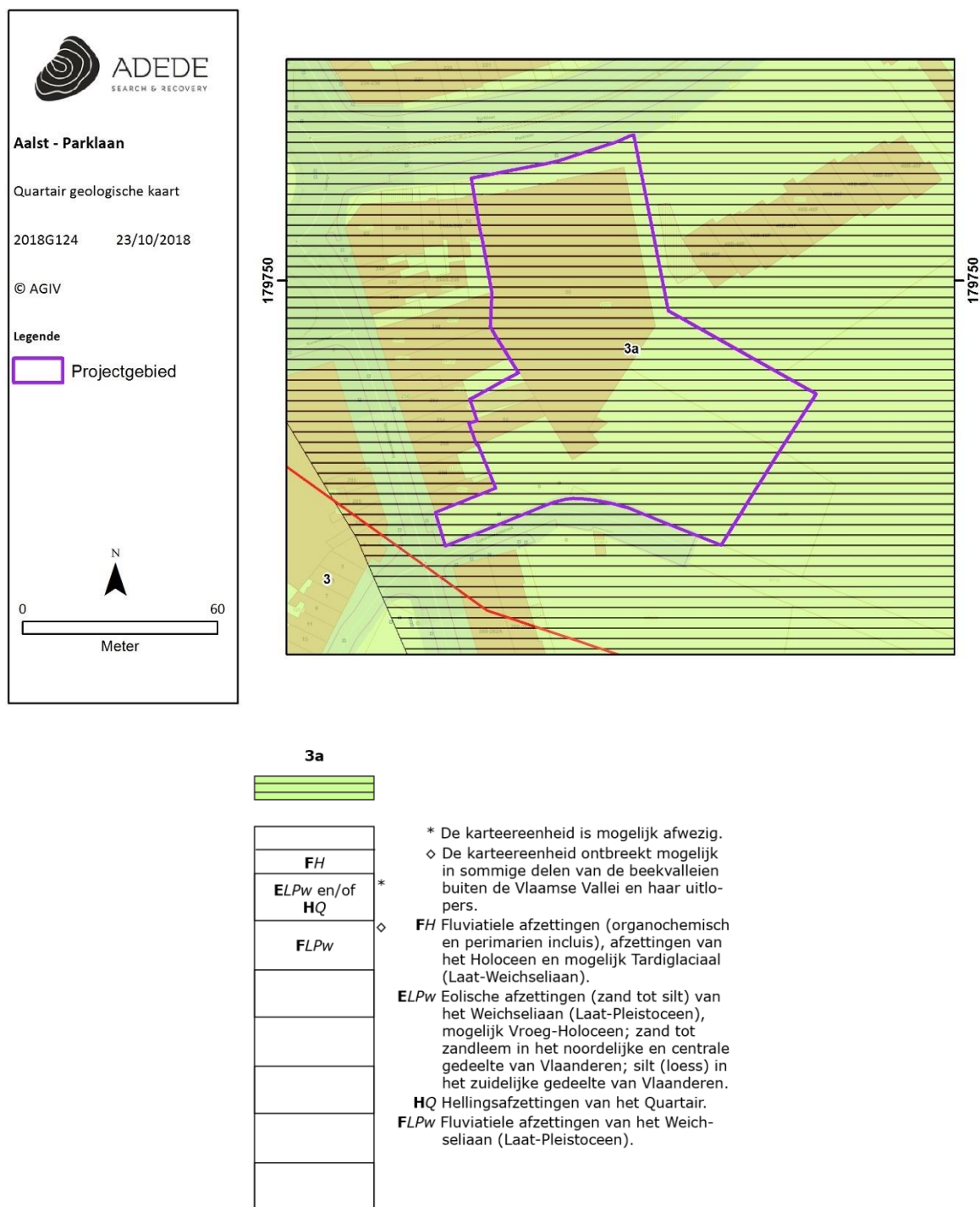
De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

De quartaire lagen binnen het onderzoeksgebied laten zich kenmerken als het type 3a. Het quartaire type 3a bestaat uit Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (3).

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

De bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied kent twee types, m.n. OT-bodem en OB-bodem. Een OT-bodem wijst op een sterk vergraven bodem ten gevolge van antropogene bodemingrepen. Een OB-bodem wijst op een bebouwde zone, waarbij het bodemprofiel sterk gewijzigd of vernietigd is door menselijke bouwactiviteit. Om een beeld te vormen van de oorspronkelijke bodemopbouw binnen het plangebied worden omliggende bodemtypes toegelicht.

Aba0: Droge leembodem met textuur B horizont. De serie Aba ontwikkeld in het Pleistocene loessdek vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem; bij Abao rust de Ap op een geelbruine overgangshorizont. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij Aba(b) profielen met gevlekte textuur B vertoont deze horizont grijze strepen of gebleekte vlekken. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. Substraatseries zijn evenwel gevoeliger voor droogte, te meer daar ze dikwijls op hellingen met snelle oppervlakkige ontwatering liggen. Op sterk hellende terreinen dienen voorzorgsmaatregelen tegen de erosie genomen te worden.

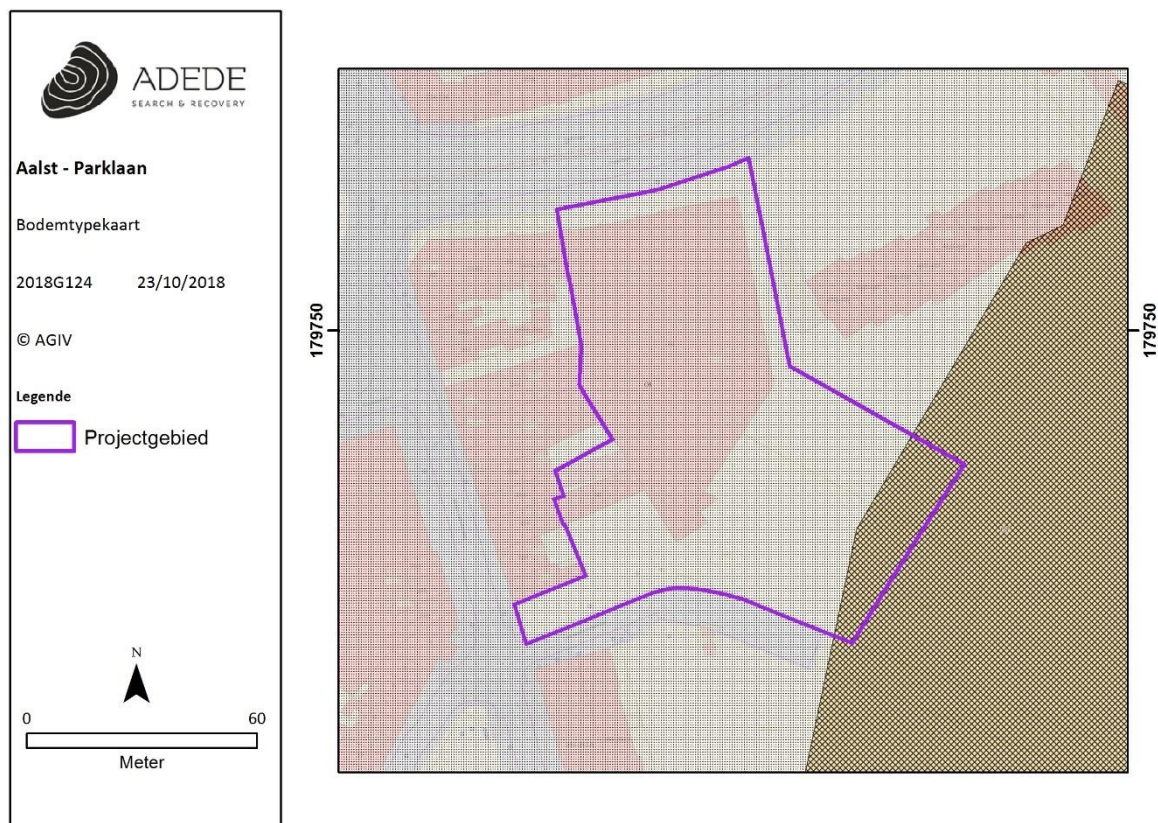
Aba1: Droge leembodem met textuur B horizont. De serie Aba ontwikkeld in het Pleistocene loessdek vertoont onder de A horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. Bij Aba(b) profielen met gevlekte textuur B vertoont deze horizont grijze strepen of gebleekte vlekken. Bij de substraatseries begint een steenachtig zand, klei- of klei-zandsubstraat op geringe of matige diepte. De bodems vertonen geen watergebrek en geen wateroverlast dank zij de gunstige drainage en het hoog waterbergend vermogen. Substraatseries zijn evenwel gevoeliger voor droogte, te meer daar ze dikwijls op hellingen met snelle oppervlakkige ontwatering liggen. De Aba gronden zijn zeer geschikt voor veeleisende teelten. Op sterk hellende terreinen dienen voorzorgsmaatregelen tegen de erosie genomen te worden.

Afp: Zeer natte leembodem zonder profiel. De gronden van deze serie hebben gedurende het ganze jaar een ondiepe grondwatertafel. Een volledig gereduceerde horizont komt doorgaans voor op minder dan 80 cm diepte. Duidelijke roestvlekken worden reeds in de bovengrond aangetroffen. De Afp gronden vormen de overheersende bodems in de kern der beekvalleien. De Afp gronden hebben

een slechte drainering omdat de waterafvoer onvoldoende is en de grondwatertafel doorgaans zeer ondiep voorkomt. Deze bodems die ten oosten van het onderzoeksgebied voorkomen bevestigen de lager gelegen landschappelijke ligging (supra).

Acp: Matig droge leembodem zonder profiel. De Acp depressie- of lage hellingsgronden omvatten colluviale bodems welke tussen 80 en 120 cm gleyverschijnselen vertonen. Het colluviaal dek rust veelal op een geërodeerd profiel waarvan de textuur B op wisselende diepte in het profiel voorkomt. Deze gronden hebben een belangrijke verspreiding vooral langs de valleigebieden. De Acp gronden kunnen tijdelijk aan wateroverlast lijden. Met een broze structuur slempen ze gemakkelijk dicht na regen.

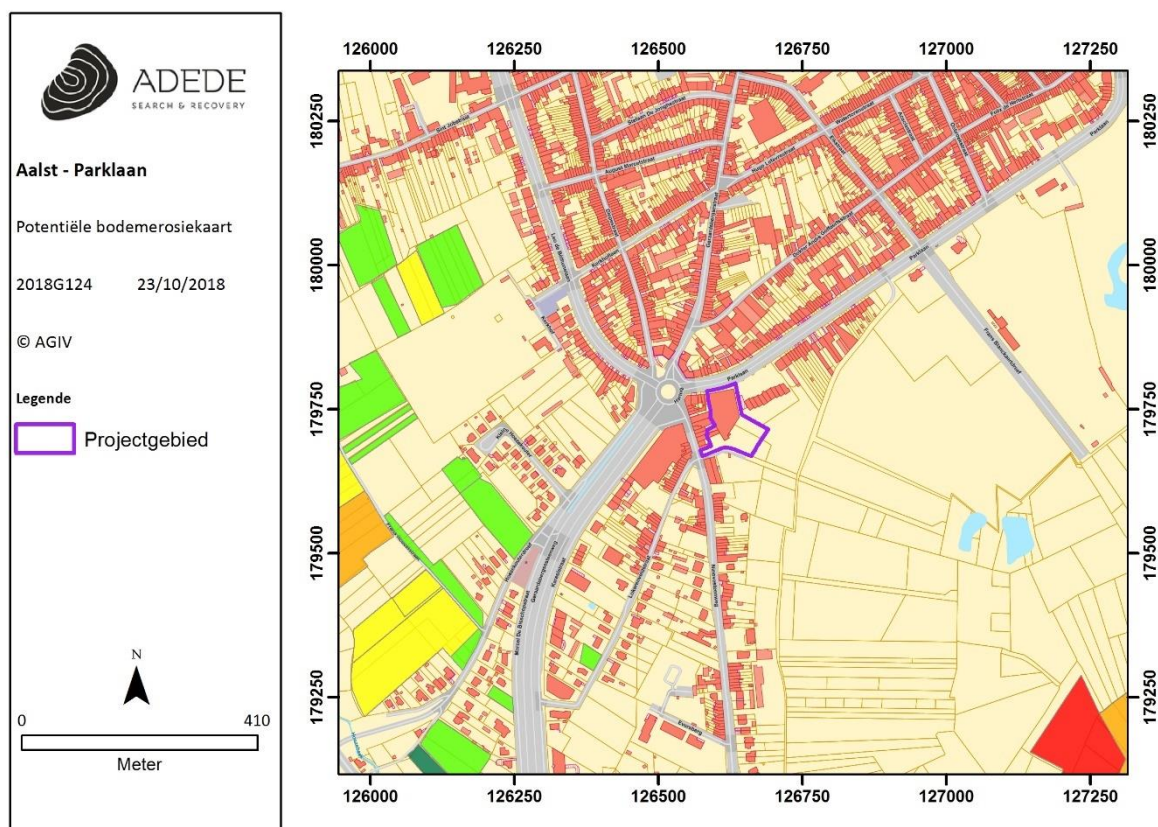
Gezien de ligging van het onderzoeksgebied op de gradiëntzone lijkt met enige voorzichtigheid de Aba bodems en de Acp bodemtypes binnen het onderzoeksgebied voor te komen.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

Voor het projectgebied zijn geen gegevens bekend. In de omgeving worden verscheidene percelen gekarteerd van laag tot medium tot zelfs hoog erosiegevoelig.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Volgens de gegevens op de erosiegevoeligheidskaart is de bodem ter hoogte van het projectgebied middelmatig erosiegevoelig.

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

De bodemgebruiksbestandskaart (opnamedatum 2001) toont ter hoogte van het onderzoeksgebied vier verschillende kleuren.

Rood: Andere bebouwing

Het grootste deel van het gebied wordt bedekt door structuren. Gebouwen, wegen en artificiele oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem, (tussen 30 en 80% is verhard).

Wit: Akkerbouw

Bodem die gebruikt wordt in een of ander rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland.

Geel: Weiland

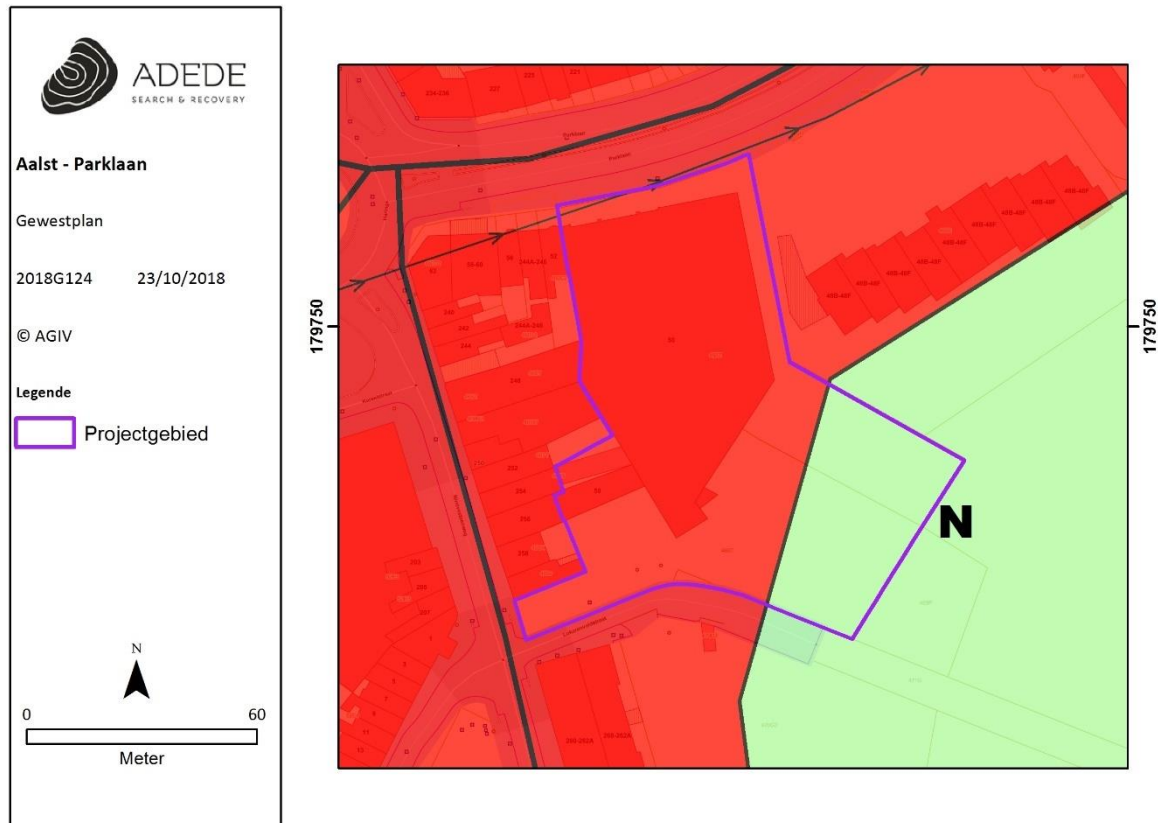
Bodem die bedekt is met gras en die niet gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier.

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Volgens het gewestplan is het onderzoeksgebied bestemd als woonzone (rood) en deels, ter hoogte van de parking als natuurgebied (groen).

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.2.1 Boringen D.O.V.

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied werden nog geen boringen uitgevoerd. In de omgeving ervan echter wel. Deze worden hieronder kort toegelicht ter aanvulling van de bodemtypekaart.

In 1958 werd door middel van een spoelboring ten westen van het projectgebied een leembodem aangetroffen. Het betreft hier een 30,5m dikke quartaire laag boven het Lid Van Moen.

Een tweede boring, gelegen in de moerassige zone werd in 1987 uitgevoerd. Hier wordt een venige, alluviale leembodem besproken, echter deels verstoord. Deze boringen bevestigen met andere woorden de vooreerst geschetste bodemtypes binnen het onderzoeksgebied.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Het centrum van Aalst situeert zich op de linkeroever van de Dender, daar waar de zandleemstreek overgaat in de leemstreek. De middeleeuwse stad ontwikkelde zich op de plaats waar een noordoostelijke uitloper van een leemrug een talud vormt met het Denderalluvium. De rivierbedding ligt hier heel dicht bij de leemrug en het zou dus heel goed kunnen dat hier al van oudsher een belangrijke oversteekplaats aanwezig was. De favorabele topografische en bodemkundige aard van het gebied – hoger gelegen, goed gedraineerde fertiele leemgrond en diep ingesneden beekdalen – moet echter ook in de prehistorie al een pullfactor geweest zijn. Tal van toponiemen in de regio zijn van pregermaanse oorsprong en zijn dus een extra indicatie voor de ouderdom van de bewoning in de streek. De naam Aalst zelf is terug te voeren tot het Belgische ‘alkustom’ (gegermaniseerde vorm ‘alhusta’), hetgeen een afleiding is van het Belgische ‘alkos’ wat heiligdom zou beteken. Meerdere archeologische onderzoeken, zowel in het centrum van Aalst zelf als in de ruimere regio, lijken dit beeld te bevestigen. Verscheidene sporen en artefacten uit verschillende pregermaanse periodes werden geattesteerd en dus wordt aangenomen dat de Aalsterse regio sinds het laatneolithicum een min of meer continue bewoning heeft gekend doorheen de verschillende periodes.²

De start van de nederzetting Aalst kan teruggevoerd worden tot het Zelhof, een Karolingisch bedrijfstype, dat gesticht is tussen 750 en 800. De groei van deze eerste invloedrijke prestedelijke kern aan de Dender werd gestimuleerd door de nieuwe landweg Keulen-Brugge. Eind 9^e eeuw waren vele landbouwgronden rond Aalst in handen van het kapittel van Kamerijk en de abdij van Lobbes.³ De naam Aalst komt voor het eerst voor in 868 in eigendomslijsten van eerdergenoemde abdij.⁴ In 879 werden alle nederzettingsstructuren verwoest door de Noormannen. Het Zelhof werd herbouwd maar zal zijn centrale rol verliezen aan de burcht en de parochiekerk. Deze burcht was midden 11^e eeuw opgericht door de graaf van Vlaanderen tussen de Dender en de Oude Dender. Aalst vormde een grensnederzetting nadat graaf Boudewijn I dit deel van de Brabantgouw had veroverd. Aan de Werf ontstond hierdoor een bloeiende handelseconomie. De kern breidde zich hierdoor uit naar het westen, naar de huidige Grote Markt waarop verschillende oude straten uitkwamen. Begin 12^e eeuw was het gebied omwald met verschillende stadspoorten. Aalst werd een stad in 1164 en hoofdplaats van de heerlijkheid van de graven van Aalst.⁵ De agglomeratie vertoonde aan het begin van de 13de eeuw een

² DE GROOTE K. 2013: *De stadswording van Aalst. Of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad*, M&L 32(1), jan.-feb. 2013, 4-32.

³ http://www.thesis.net/aalst_mobiliteit/aalst_mobiliteit_hfst_1.htm

⁴ <http://www.aalst.be/default.asp?siteid=15&rubriekid=1092&artikelid=7329>

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120309>

driehoekige vorm, waarvan de basislijn gevormd werd door de Dender en de huidige Onderwijsstraat. De twee basishoeken werden gevormd door de Werf en de Academieplaats en de bovenhoek lag in de nabijheid van de Grote Markt. In de 14de eeuw toont de stad een radiaalconcentrisch stratenpatroon rondom de Grote Markt en een behoorlijke versterking bestaande uit de Hoog-, Capucienen- en Sterrevesten en een ringmuur met 25 torens en 6 poorten. Dit concentrisch stratenpatroon wordt heel herkenbaar weergegeven op de kaart van Deventer uit de 16de eeuw (cf. infra). De stadsvesten zijn zichtbaar op een kaart van Lodovici Guicciardini uit 1582.

Figuur 11. Stadsplattegrond van Aalst met zicht op de versterkingen⁶.

Aalst had zwaar te lijden tijdens het Spaans bewind, vooral door oorlogsgeweld. Zo werd de stad op 25 juli 1576 veroverd door Spaanse muitende troepen: via de Dender slaagden ze erin de stad binnen te dringen. Voor de kanalisatie had de Dender immers een erg kronkelend verloop. In de zomer was het waterpeil zo laag dat men met opgestroopte broekspijpen de overkant kon bereiken.⁷ Deze *Plundering van Aalst* maakt deel uit van de Tachtigjarige Oorlog⁸ en wordt weergegeven op een stadsplattegrond van Aalst die werd opgemaakt door Frans Hogenberg.

⁶ https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/86/Plattegrond_Aalst_Guicciardini_1581.jpg

⁷ <http://www.dender.be/thema/historiek/een-rivier-met-een-geschiedenis>

⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Plundering_van_Aalst

Figuur 12. De Plundering van Aalst, door Frans Hogenberg⁹.

In 1667 werden de wallen ontmanteld door de Franse maarschalk Turenne. Vanaf de Oostenrijkse periode steeg de welvaart terug, onder meer door de opkomende industrialisatie. Dit laatste zorgde tevens voor een toenemende urbanisatie in de 19^e eeuw.¹⁰ Verder werd de baan Brussel-Aalst-Gent aangelegd en de Dender gekanaliseerd (in de 18de eeuw). Toch kwam de echte industrialisatie in Aalst pas op gang vanaf 1856 dankzij de spoorlijn Brussel-Aalst-Gent. Nijverheden ontwikkelden zich in het centrum en langs de Dender en spoorlijn. De voornaamste nijverheid bleef textiel, onder meer breigoed, leder en schoenen. Vanaf de tweede helft van de 20^e eeuw is deze nijverheid sterk verminderd en teruggedreven uit het centrum naar nieuwe industrieparken.¹¹

Het onderzoeksgebied situeert zich ongeveer 850m ten zuiden van de Aalsterse stadsomwalling en ligt langs de weg die vanaf de Zoutstraatpoort richting Geraardsbergen en Ninove vertrok.

⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Plundering_van_Aalst#/media/File:Aalst_1576.JPG

¹⁰ http://www.ethesis.net/aalst_mobiliteit/aalst_mobiliteit_hfst_1.htm

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120309>

Het Osbroekgebied

De oudste vermeldingen van het Osbroekgebied gaan terug tot de 13de en de 14de eeuw. Toen het broektoponiem ontstond was het gebied vermoedelijk een gemeenschappelijk beweide en sterk gedegradieerd moerassig bos. Ten tijde van de oudste oorkonde bleek het gebied reeds geprivatiseerd en had het het uitzicht van een gepercelleerd graslandgebied. Bij de vroegst gekende eigenaars vinden we, buiten de particuliere grondbezitters, een aantal kerkelijke instellingen en armenkamers. Het grondgebruik was over het algemeen hooiland, met eventueel beweiding van de toemaat van het hooiland in de nazomer. Vooral vanaf de 17de eeuw hield men de dieren meer en meer op stal en was men overgeschakeld op volledige stalvoeding. De productiviteit van het grasland kon op die manier optimaal benut worden. Door de lage ligging en de moeilijke ontwatering van het gebied kwam akkerbouw weinig voor. Slechts enkele percelen, aan de rand van het gebied gelegen, waren in gebruik als akkerland. In het Osbroek werd ook turf gestoken.

Op de kabinetskaart van de Ferraris (1770-1778) worden binnen het Osbroek slechts twee bodemgebruikstypen weergegeven: moerassig grasland en bos. Ook heel wat houtkanten en bomenrijen zijn erop waarneembaar (infra). Uit pachtcontracten blijkt dat er op een aantal percelen knotbomen stonden. Omstreeks diezelfde periode is zowat 45 procent in handen van kerkelijke instellingen en armenbesturen. Onder de Franse bezetter werd alle kerkgoed aangeslagen. Bij de opstelling van het primitief kadaster, enkele jaren na de Belgische onafhankelijkheid, is voor het eerst informatie beschikbaar over de bodemkwaliteit van het volledige Osbroek. In 1834 is 34 procent van de oppervlakte bos, 58 procent hooiland en 8 procent bouwland. Het betreft voornamelijk middelhoutbossen. Het zijn nog altijd erg natte gronden. Tussen 1834 en 1910 nam de bebossing in het gebied niet toe. Integendeel, het bos ging zelfs lichtjes achteruit. Door vergelijking van verschillende topografische kaarten kan vastgesteld worden dat het bodemgebruik in de onderhavige periode niet erg stabiel was. Rond 1850 was het bouwland sterk in oppervlakte toegenomen en steeg het uit boven 20 procent; in 1909 was echter praktisch alle akkerbouw verdwenen. Niet alleen wijzigingen in de landbouweconomie waren hiervoor verantwoordelijk. Ook de zware hongersnood van 1845-1846 zal ertoe bijgedragen hebben dat een aantal meersen werd omgezet in akkers. De wijmencultuur nam eveneens een hoge vlucht, zoals blijkt uit archiefmateriaal. Globaal genomen kan men dus stellen dat het bos nog het meest stabiele element was in het Osbroeklandschap van de 19de eeuw. Het belang van de meersen verminderde eerst ten voordele van het bouwland en later de wijmencultuur. In de jaren 1860 werd in het Osbroek een watering opgericht met het doel het waterrijke gebied te saneren. Steeds meer industriële en financiële elite van de Aalsterse bevolking kochten gronden als investering.

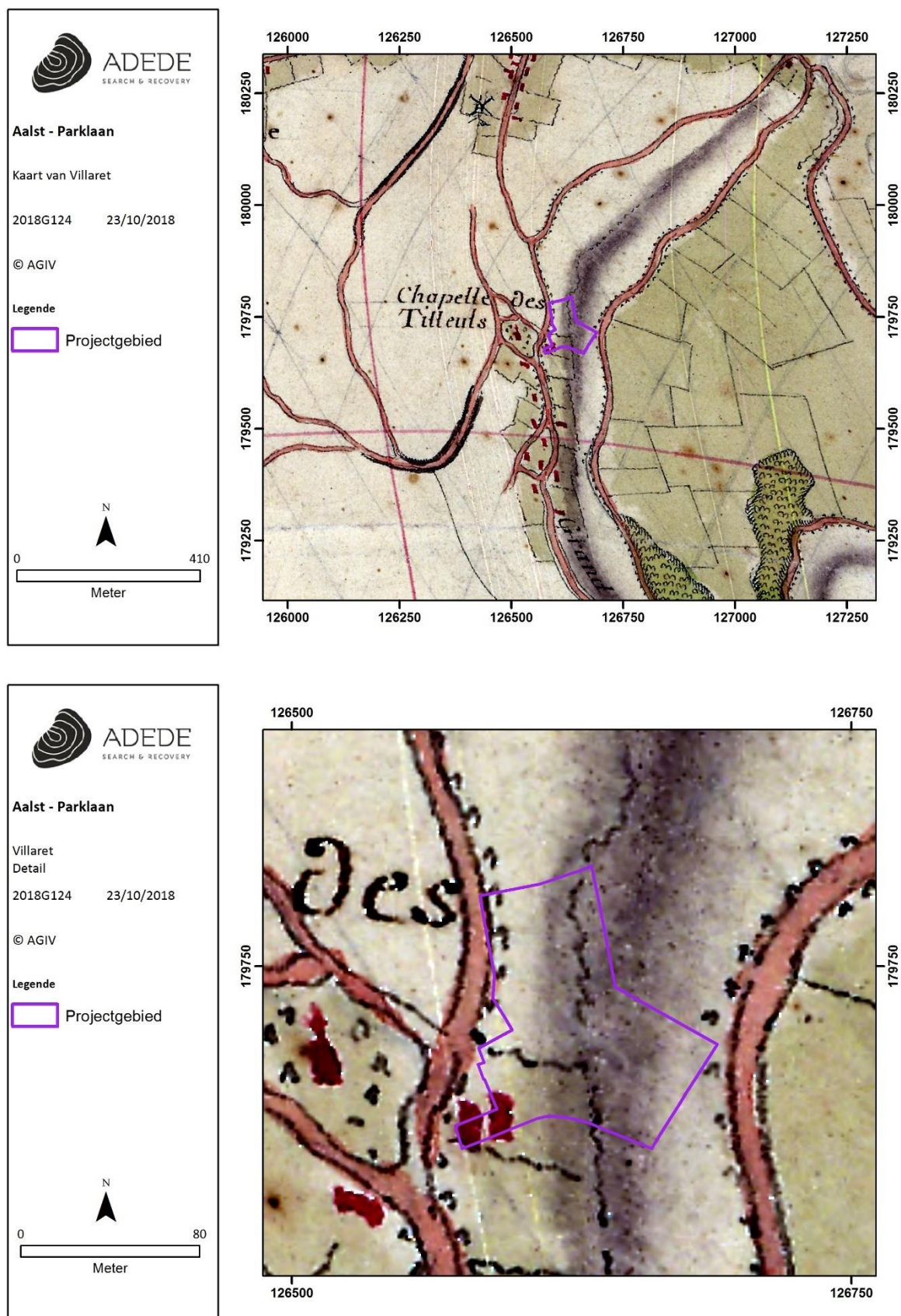
In de jaren 1915-1916 kocht de stad een stuk grond met een oppervlakte van 17 hectare in het Osbroekgebied voor de aanleg van een stadspark. Iets eerder was aan de zuidwestkant te Erembodegem het eigendom van Moyersoën in het bezit gekomen van zijn neef. Deze bouwde in 1914 op de aanpalende gronden een grote landelijke villa, het zogenaamde Osbroekkasteel en verwierf in de jaren 1910 meer dan 35 hectare eigendom. In 1923 werd op een stuk meers de enige industriële vestiging binnen het Osbroek ten westen van de Kapellekensbaan ingeplant. Tussen 1920 en 1977 werd het resterende Aalsterse deel van het Osbroek compleet opgehoogd. Huisvuil, vliegias en puin herschiepen de moerassige gronden bodems in een ruderaal terrein. Aanvankelijk was het de bedoeling deze gronden bouwrijp te maken, maar later veranderde men van mening: de terreinen worden door de stad Aalst aangekocht en op een deel ervan wordt een sportcomplex aangelegd¹².

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Villaret-kaarten (1712)

De kaarten van Villaret tonen het projectgebied langs de weg die Aalst verbond met Ninove en Geraardsbergen. In het uiterste zuidwesten van de onderzoekszone lijkt zich een landelijke woning te bevinden. Het onderzoeksgebied situeert in het landelijke hinterland ten zuiden van Aalst.

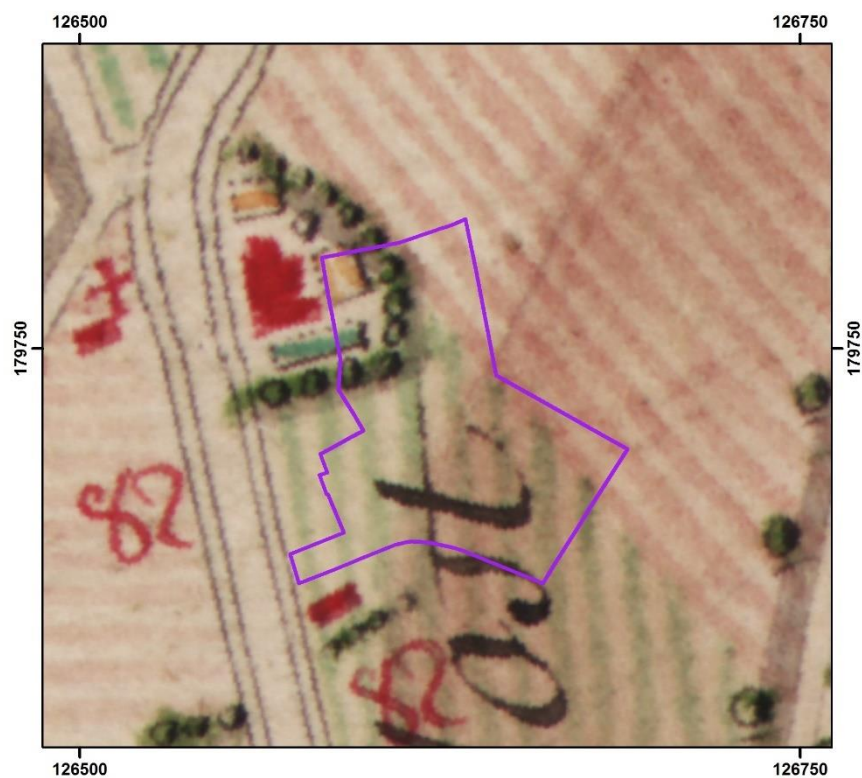
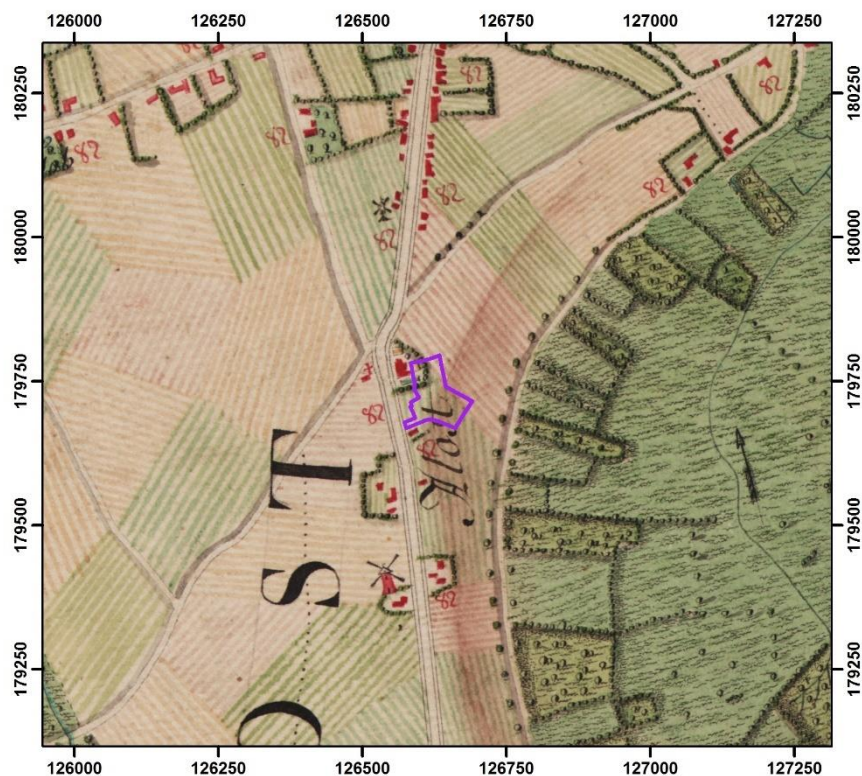
¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135233>

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.

3.3.2.2 *Kaart van Ferraris (1771 – 1778)*

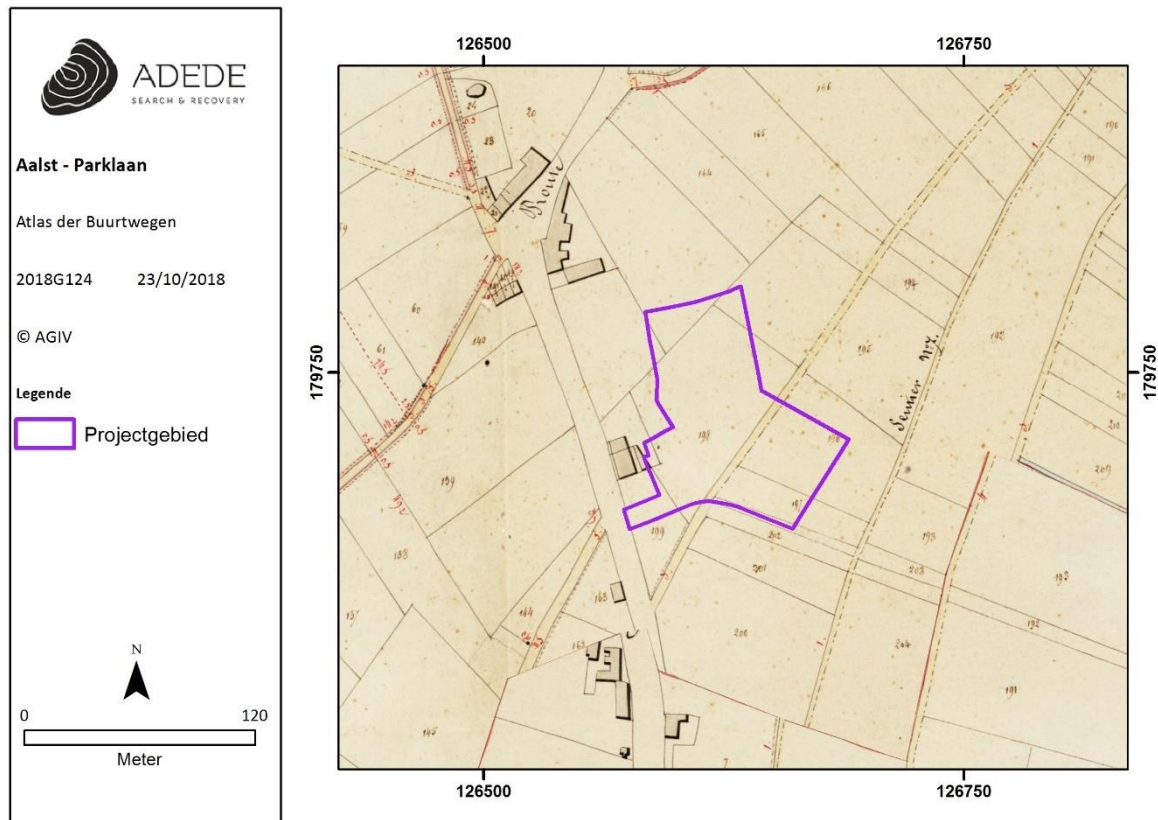
De Ferrariskaart plaatst het onderzoeksgebied ook langs de oostzijde van de weg tussen Aalst en Ninove/Geraardsbergen. In tegenstelling tot de Villaretkaarten situeert de landelijke bewoning zich op deze kaart buiten het onderzoeksgebied aan de noordwestelijke zijde. Aan de overzijde van de weg lijkt een kapelletje te staan.

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

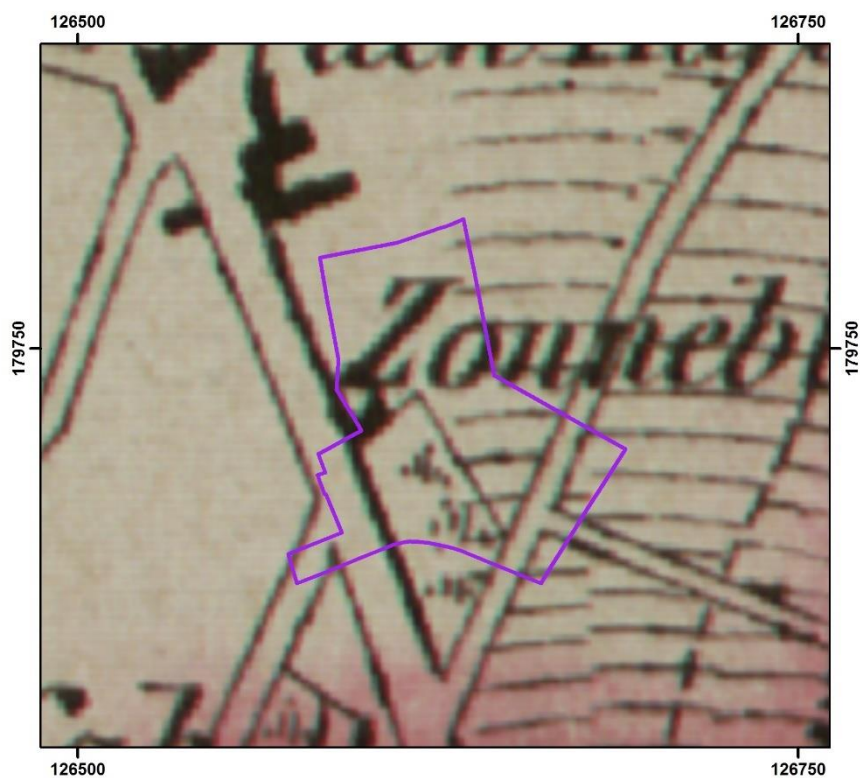
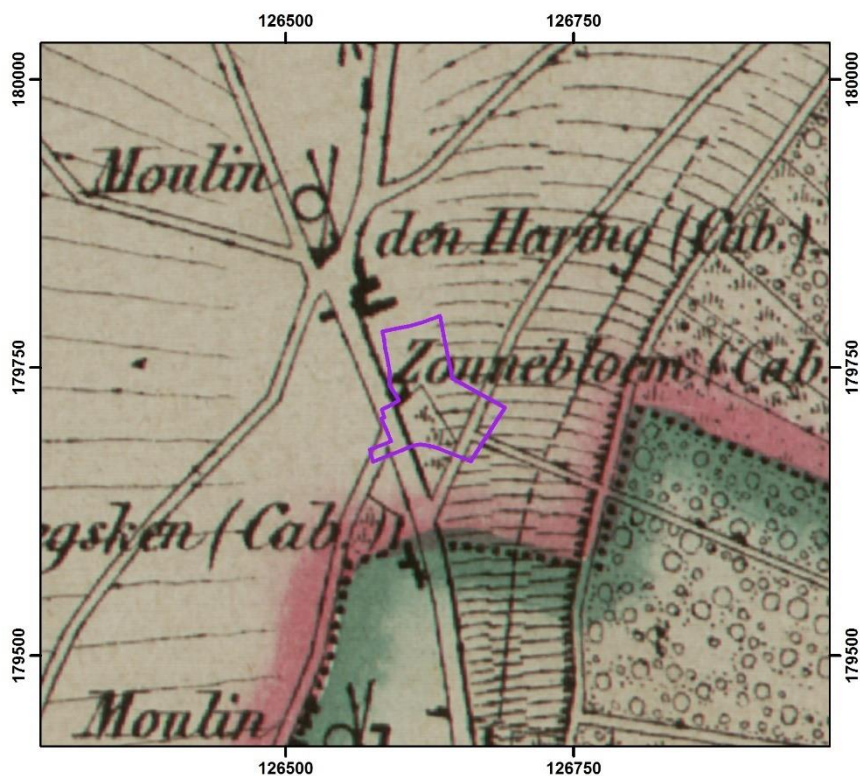
De Atlas der Buurtwegen is doorgaans accurater dan voorgaande historische kaarten wat betreft de nauwkeurigheid van de kaartprojectie. Op deze kaart is landelijke bewoning die ook bij Villaret en Ferraris zichtbaar is, nu gesitueerd aan de westelijke uitstulping van de onderzoekszone, maar niet binnen de contouren van het onderzoeksgebied. Doorheen het projectgebied loopt een landweggetje van zuidwest naar noordoost.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.4 *Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)*

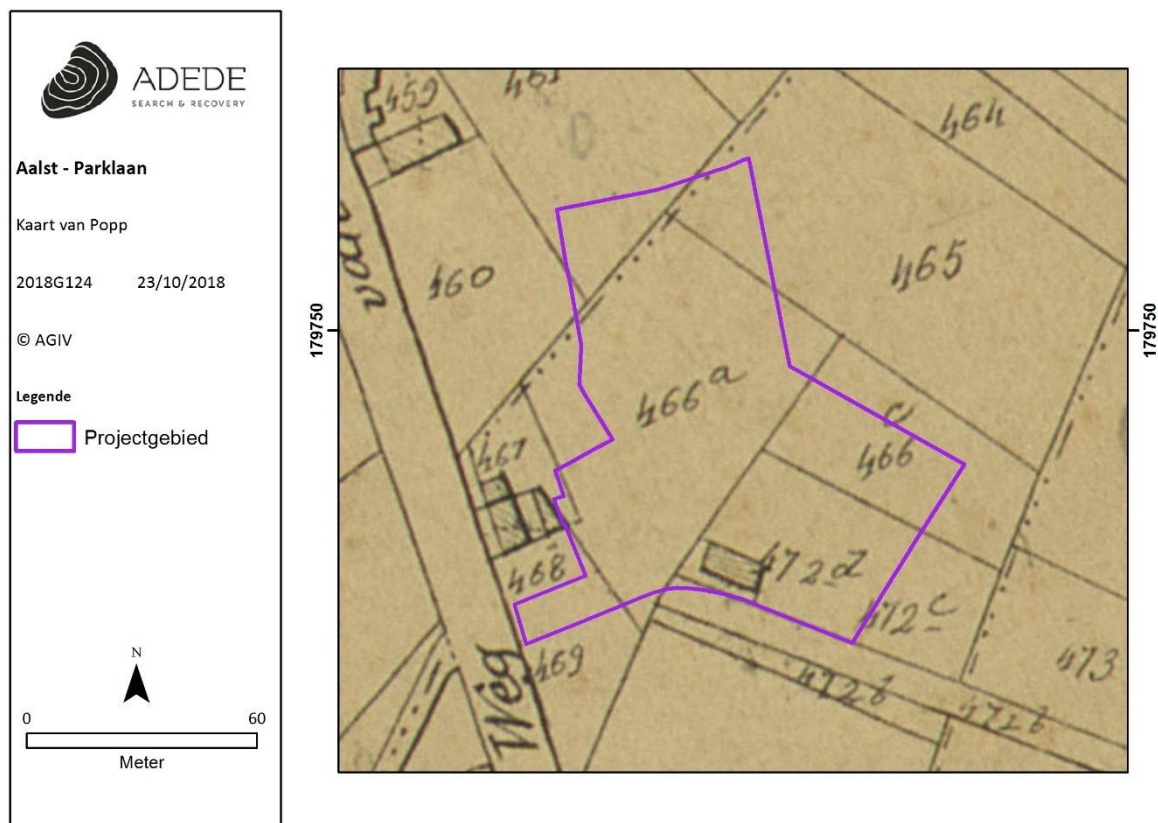
Onderstaand kaartfragment is onderhevig aan een lichte verschuiving. In werkelijkheid dient het projectgebied meer ten oosten gesitueerd te worden, langsheen de noord-zuid georiënteerde weg. Deze topografische kaart schetst eveneens de sterke hellingsgraad van de omgeving van het projectgebied. De aanwezige bebouwing wordt hier afgebeeld als zijnde een vierkantshoeve gelegen langs de straatzijde.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

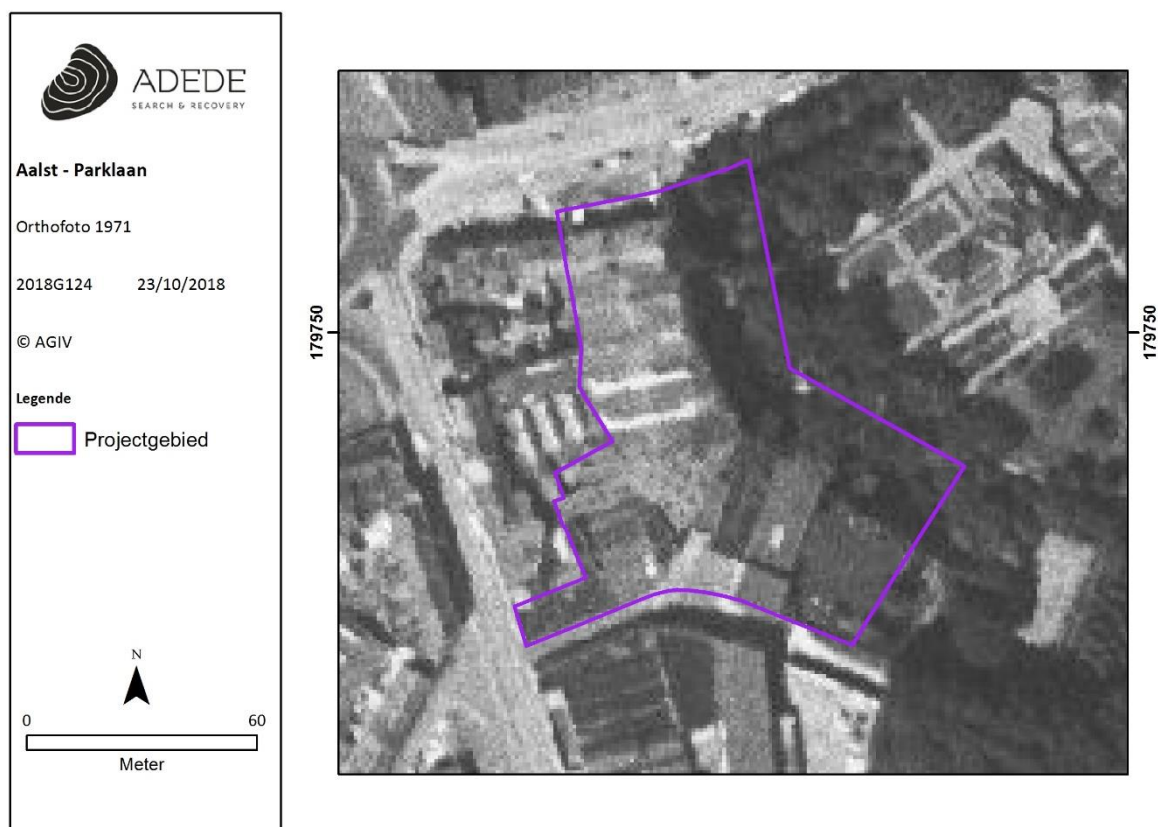
Deze kaart geeft een quasi identiek beeld als de Atlas der Buurtwegen. Zuid-noord loopt de “weg van Ninove naer Aelst” waarlangs bebouwing vast te stellen is met mogelijks een achterliggende schuur. De huidige Lokerenveldstraat ten zuiden van het onderzoeksgebied kent hier reeds zijn voorganger in de vorm van perceel 472b. Hieraan grenzend ten noorden, binnen het onderzoeksgebied lijkt zich een enkelvoudige landelijke woning voor te doen.

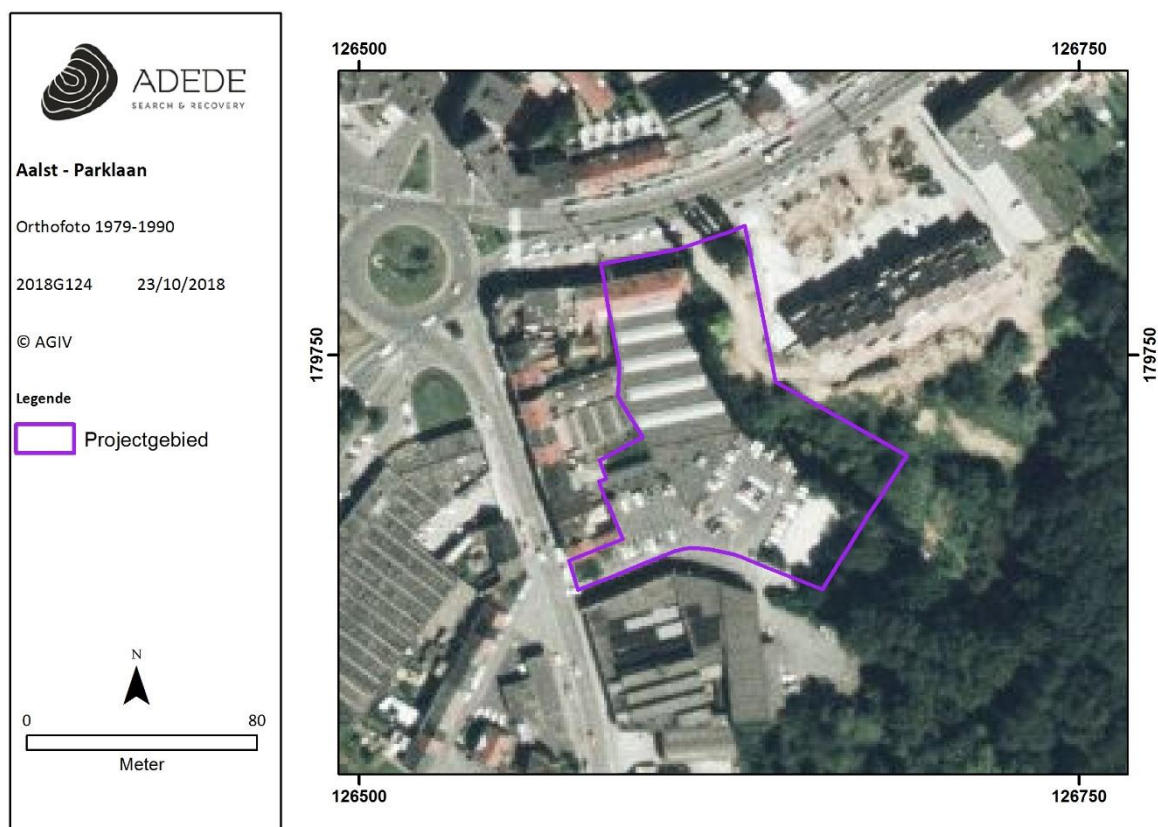
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.1 Luchtfoto 1971, 1979 – 1990, 2000 - 2003

De luchtfoto's geven een gelijkaardige situatie zoals deze in de hedendaagse toestand voorkomt. De omgeving van het projectgebied lijkt eveneens weinig verandering te hebben ondergaan gedurende de laatste 50 jaar.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.

Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979 - 1990

Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000 - 2003

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Binnen de grenzen van het studiegebied werd voorafgaand nog geen archeologisch onderzoek verricht. In de nabije en ruime omgeving komen enkele meldingen voor. Deze worden hieronder toegelicht.

CAI Locatie 31919: Betreft een indicator naar een verdwenen molen. De stenen molen werd zeker opgericht voor 1771-1778 en verdween tussen 1940-1950¹³.

CAI Locatie 155477: Is eveneens een indicator, naar het Kasteel van Regelsbrugge. Het bestond reeds in de 14de eeuw, Het oude kasteel werd afgebroken in de loop van de 19de eeuw¹⁴.

CAI Locaties 158198, 158251, 31937, 31938, 31927, 31954, 31958, 158249, 158247, 158250, 158246 verwijzen allen naar veldprospecties die werden uitgevoerd in het kader van een licentiaatsverhandeling¹⁵. Het gaat onder andere over afslagen uit de steentijd ter hoogte van de M. De Bisschopstraat en de Villalaan (158198, 158251), een mogelijk microlithische spits (met onregelmatig afgestampte boord) en twee ongeretoucheerde afslagen uit het mesolithicum aan de Geraardsbergsesteenweg (31937), drie vuurstenen artefacten (met geretoucheerde boorden en schuine afknotting), schrabber en afslag uit het mesolithicum in de Sparrenlaan (31938). Verder nog een vondstenconcentratie lithisch materiaal, o.a. schrabbers, klingen en afslagen. Enkel een fragment van een gepolijste bijl leverde een datering op, namelijk steentijd. Aan de Groenenbrielstraat werden ook fragmenten van dolia, mortaria, Eifelwaar, kruikwaar en tegulafragmenten uit de Romeinse tijd (31927), enkele onduidelijke, dikke afslagen wellicht uit het paleolithicum ter hoogte van de Hoezekouter (31954) en grote dikke artefacten lithisch materiaal en één met dikke slagbult uit de steentijd en 13 scherven die mogelijk Romeins, middeleeuws- of postmiddeleeuws kunnen zijn (31958). Verder zijn nog ongeretoucheerde afslagen gevonden ter hoogte van de Welleweg (158249 en 158250) en de D'uitseweg (158247). Tot slot werden een geretoucheerde microkling, een fragment van een klingschrabber, drie ongetoucheerde afslagen en een afslagschrabber uit de steentijd gevonden in de Industrielaan (158213 en 158246)¹⁶.

Grootschalig archeologisch onderzoek ligt zo'n 2 km ten zuiden van het projectgebied, ter hoogte van Erembodegem. Het grote aanbod aan vastgestelde archeologische sites is te danken aan het de

¹³ Van Geit, 1987

¹⁴ <https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/155477>

¹⁵ Sergeant J., 1995,

¹⁶ idem

opgravingen uitgevoerd door Solva ter hoogte van Erembodegem Zuid IV De cluster aan CAI locaties omvat de eerder vermelde Industriezone Zuid IV. Locatie **208135**, op ongeveer 2000 meter ten zuiden van het onderzoeksgebied geeft bewoningsporen en vondsten weer die dateren uit de late middeleeuwen en recenter. Het gaat hier onder meer over paalsporen, greppels en kuilen in samenhang met verspreid handgevormd aardewerk. Daarnaast werden er ook niet nader gedefinieerde silexvondsten gedaan. CAI locatie **31928** grenst ten oosten aan de voorgaande. Binnen deze zone werd reeds silex aangetroffen tijdens uitgevoerde veldprospectie in de jaren '90 van de vorige eeuw (supra). Daarnaast zijn er verscheidene sporen teruggevonden, waaronder 2 bronstijdcirkels, waarvan 1 deels verstoord en beperkt in breedte en diepte (35 cm breed en 20 cm diep), en een andere die deels binnen de onderzochte zone lag¹⁷. Een tweede aanwijzing van bewoning, meer bepaald uit de volle middeleeuwen, werd vastgesteld aan de hand van paalsporen toebehorend aan een drieschepig gebouw¹⁸. Bijhorig werden verschillende kuilen onderzocht die gedateerd werden in de 12^e, 13^e en 14^e eeuw aan de hand van 120 scherven grijs aardewerk.

CAI locaties **208071** en **160656** handelen over hetzelfde, maar zijn op verschillende momenten beschreven. Er werden eveneens bewoningsporen en vondsten vastgesteld die toebehoren aan de volle middeleeuwen. Deze sporen zijn vaak geïsoleerd en verspreid op een cluster paalsporen na. Binnen deze paalsporen werden verscheidene volmiddeleeuwse aardewerkscherven aangetroffen¹⁹. Daarnaast werden vier éénschepige gebouwen, verschillende greppels en kuilen waargenomen evenals een toegangsweg afleidende uit karrensporen. Deze worden eveneens gedateerd in de volle middeleeuwen. De karrensporen echter zijn vermoedelijk ouder, af te leiden uit de stratigrafische positie²⁰.

2 ijzertijds kuilen werden vastgesteld ter hoogte van locatie **152793**, ten zuidwesten van het onderzoeksgebied. De datering gebeurde aan de hand van het gevonden handgevormd aardewerk: het betreft 26 randfragmenten, 4 bodemfragmenten en een groot aantal wandfragmenten²¹. De datering wordt geplaatst in de 4^e tot 3^e eeuw voor Christus.

Locatie **208072** vermeldt eenzelfde verhaal, met name sporen die voornamelijk te dateren zijn in de Bronstijd aan de hand van C14 dateringen. Tevens wordt melding gemaakt van enkele lithische vondsten en bewoningssporen die wijzen op een occupatie in de metaaltijden en een concentratie van paalsporen en greppels die gedateerd worden in de Romeinse periode. Een twijfelachtige datering in de vroege middeleeuwen waarbij greppels en paalsporen aangetroffen werden. Slechts één aardewerkfragment kon toegewezen worden aan de Karolingische periode. Binnen het

¹⁷ Van de Vijver M. e.a. 2009

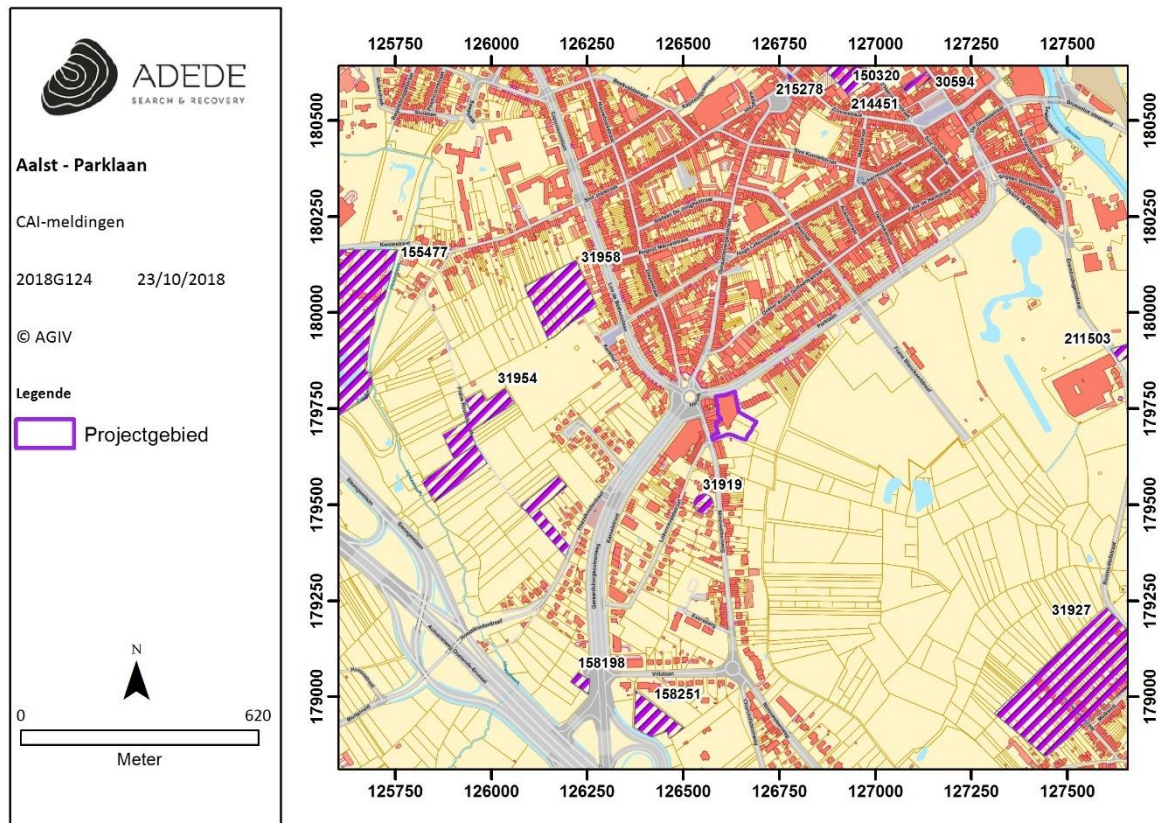
¹⁸ Van De Vijver M. e.a. 2008

¹⁹ De Graeve A. e.a. 2012

²⁰ Verbrugge A., De Graeve A., Cherreté B. 2013

²¹ Van de Vijver M. e.a. 2009

grachtensysteem wordt onder andere een wegtracé herkend. In de palencluster is een mogelijk restant van een hoofdgebouw aanwezig, net als 4 spiekers, een rechthoekig éénschepig gebouwtje, en een onbepaalde constructie²². Locaties **152240**, **152238** en **31929** handelen eveneens over dit onderzoek en tonen bewoning en gebruik van de site doorheen de hierboven beschreven periodes.

Figuur 21. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

²² <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/208072>

4 Besluit

4.1 Besluit gespecialiseerd publiek

Een archeologische verwachting dient op twee niveaus te worden ingeschat, enerzijds wat betreft de verwachting voor het aantreffen van steentijdvindplaatsen en anderzijds de verwachting ten aanzien van sporenvindplaatsen gaande van het neolithicum tot heden. Op basis van het bureauonderzoek kon niet worden vastgesteld of er archeologische vindplaatsen aanwezig zijn.

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?

Het uitgevoerde bureauonderzoek toonde aan dat de omgeving van Aalst een belangrijke rol speelde gedurende de geschiedenis. Zowat alle archeologische periodes zijn in de omgeving gerepresenteerd. Het onderzoeksgebied is gelegen ten zuiden van de stad Aalst binnen een landelijke omgeving aan de rand van het natte, moerassige en beboste Osbroek.

- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?

Een grootschalige veldprospectie bracht de aanwezigheid van occupatie tijdens de oudste periodes aan het licht in de directe omgeving. In de ruimere omgeving werden Romeinse sporen, evenals vroeg – en volmiddeleeuwse nederzettingen aangetroffen. Door middel van verschillende archeologische sites die gekend zijn in de omgeving wordt een ander beeld gevormd over het landgebruik en de bewoning in periodes voorafgaand aan de 18^e eeuw. Verschillende vormen van (voor)onderzoek hebben een rijke occupatie en bewoning van de omgeving van het onderzoeksgebied weergegeven. Hier werd duidelijk aan de hand van vondsten en sporen dat er een bewoning aanwezig was vanaf de steentijden, doorheen de Brons- en IJzertijd, Romeinse periode tot in de late middeleeuwen en postmiddeleeuwen. Een zekere continuïteit van bewoning kan vastgesteld worden, doch nog steeds verspreid in de omgeving en met een lage densiteit aan bebouwing

- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?

Zoals eerder gesteld ligt het onderzoeksgebied in een landelijke omgeving, aan de hand van de geraadpleegde historische kaarten langs de verbindingsweg tussen Ninove en Aalst. Ten oosten grenst het onderzoeksgebied aan het Osbroek, een beschermd landschappelijk gebied ontstaan door erosie van de Dender. De oudste vermeldingen over dit gebied gaan terug tot aan de 13^e-14^e eeuw en beschrijven het als een moerassig en bebost gebied waarvan de percelen gelegen aan de rand hiervan

gebruikt werden als akkerland. Deze akkerlanden werden uitgebreid, mogelijks omwille van de hongersnood in de 19^e eeuw.

- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?

De periodes voorafgaand aan de beschikbare historische kaarten kunnen niet met zekerheid de aan- of afwezigheid van bebouwing binnen het onderzoeksgebied duiden. Vanaf de 18^e eeuw is er vermoedelijk bebouwing binnen het onderzoeksgebied aanwezig in de vorm van rurale bebouwing met omliggende akker – en weilanden. De vorm van de bebouwing varieert, alsook de locatie, op de kaart van Vandermaelen lijkt het een vierkantshoeve te betreffen, de daaropvolgende kaart van Popp toont een enkelvoudige woning aan de zuidkant van het projectgebied. De kaart van Villaret is de oudste kaart waar bebouwing te zien is, het gaat hierbij om twee gebouwen die aan de zuidwestelijke hoek gelegen zijn en deels in het projectgebied liggen. De kaart van Ferraris en Atlas der Buurtwegen tonen geen bebouwing aan, maar plaatsen wel gebouwen aan de rand van het projectgebied. Aan de hand van de geraadpleegde luchtfoto's wordt duidelijk dat het huidige winkelcomplex met bijhorende parking hier reeds in de jaren 70 van vorige eeuw aanwezig was.

- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

De geplande ontwikkeling van een nieuw winkelcomplex volgend op de sloop van het gebouw en verwijdering van de bestaande verharding zal een ondergrondse parking kennen. Deze reikt tot ca. 2 meter diep ten opzichte van het huidige loopvlak. Deze ingrepen leiden tot een integrale verstoring van het potentiële archeologische archief.

- Afweging verder onderzoek

Binnen het bureauonderzoek werd duidelijk dat het studiegebied een hoog archeologisch potentieel kent. Een aantal gedane vaststellingen kunnen deze verwachting enigszins inperken. Deze zijn:

- Een sterke ontwikkeling van de percelen sinds de jaren 1970 met de bouw van het winkelcomplex met bijhorende parkeergelegenheid, die de ondergrond mogelijk verstoorden.
- Het terrein lijkt enigszins geaccidenteerd. Om de bewaringstoestand van de bodem en de potentiële aan- of afwezigheid van een archeologisch erfgoed in te kunnen schatten, dient in eerste instantie een landschappelijk booronderzoek te worden uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek is tweeledig. In eerste instantie dient nagegaan te worden in welke mate het terrein geaccidenteerd is en in welke mate de originele bodemopbouw bewaard is. In tweede instantie dient aan de hand hiervan de afweging tot verder onderzoek gemaakt worden.

5 Bibliografie

De Turck H., 1980-1981, Archeologisch onderzoek van de stad Aalst-Linkeroever, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Gent

De Graeve A. e.a. 2012, Sporen van middeleeuwse bewoning te Erembodegem Zuid IV (Fase 3) (Oost-Vlaanderen), in: *Archaeologia Mediaevalis* 35, p. 99-100.

De Potter F. en Broeckaert J., *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen*, Reeks V: arrondissement Aalst, dl.1, Gent, Siffer, 1902, p. 3.

JACOBS P., DE CEUKELAIRE M., DE BRUECK W., DE MOOR G., 1996. Toelichtingen bij de Geologische Kaart van België - Vlaams Gewest, Kaartblad 22, Gent. Belgische Geologische Dienst en Vlaamse overheid, afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen

Gewest, Verklarende tekst bij het Kaartblad (22) Gent (1/50.000). Haecon n.v., rapport

AKG1741/00089, in opdracht van Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBA,

Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

Moens J., Dossier Archeologische Zone Kasteel Regelsbrugge

Sergant J., 1994-1995, Een onderzoek naar de steentijd in het Aalsterse, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Gent.

Van Geit P., Archeologisch onderzoek van de gemeente Erembodegem. Prospektie, analyse, synthese, (onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUG), 1987, p. 36. Promotor: Prof.Dr. J. Nenquin.

Van de Vijver M. e.a. 2009, Bronstijd- en ijzertijdsporen te Erembodegem: cirkels, rechthoeken en kuilen (Aalst, provincie Oost-Vlaanderen, België), in: *Lunula* 17, pp. 15-22.

Van De Vijver M. e.a. 2008, Vroege en volmiddeleeuwse bewoning te Erembodegem "Zuid IV" (O.-VI.), in: *Archaeologia Mediaevalis* jg. 31, pp. 113-115.

Verbrugge A., De Graeve A., Cherreté B. 2013: Erembodegem Zuid IV fase 3. Archeologisch onderzoek, Solva Archeologie rapport 27, Erpe-Mere.

VERMEIRE S., DE MOOR G., ADAMS R., 1999, Quartairgeologische Kaart van België

S. Van Aerschot-Van Haeverbeeck, *Bouwen door de eeuwen heen: inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Provincie Oost-Vlaanderen, arrondissement Aalst*, Gent, Snoeck-Ducaju, 1978, (s.p.).

Websites

<http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

<http://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>

<http://www.geopunt.be/>

<http://www.ngi.be/topomapviewer/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Aalst_\(Oost-Vlaanderen\)#Geografie](https://nl.wikipedia.org/wiki/Aalst_(Oost-Vlaanderen)#Geografie)

6 Lijst van plannen

Plan nr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Projectgebied op topografische kaart.	1:1	digitaal	13/07/2018
0002	Projectgebied op orthofoto uit 2017.	1:1	digitaal	13/07/2018
0003	Projectgebied op GRB kaart, kadastrale informatie.	1:1	digitaal	20/07/2018
0004	Gekende verstoorde zones binnen het projectgebied.	1:1	digitaal	20/07/2018
0005	Inplantingsplan bestaande situatie projectgebied.	1:1	digitaal	20/07/2018
0006	Inplantingsplan geplande situatie projectgebied.	1:1	digitaal	20/07/2018
0007	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m.	1:1	digitaal	13/07/2018
0008	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m (Detail).	1:1	digitaal	13/07/2018
0009	Projectgebied op de tertiair geologische kaart.	1:1	digitaal	13/07/2018
0010	Projectgebied op de quartair geologische kaart.	1:1	digitaal	13/07/2018
0011	Projectgebied op de bodemtypekaart.	1:1	digitaal	13/07/2018
0012	Projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, opname 2016.	1:1	digitaal	13/07/2018
0013	Projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse gemeenten.	1:1	digitaal	13/07/2018
0014	Projectgebied op de landgebruikskaart (bodemgebruiksbestand), opname 2001.	1:1	digitaal	13/07/2018
0015	Projectgebied op het gewestplan.	1:1	digitaal	13/07/2018
0016	Projectgebied op kaart van Fricx.	1:1	analoog	13/07/2018
0017	Projectgebied op kaart van Villaret.	1:1	analoog	13/07/2018
0018	Projectgebied op kaart van Ferraris.	1:1	analoog	13/07/2018
0019	Projectgebied op Atlas der Buurtwegen	1:1	analoog	13/07/2018
0020	Projectgebied op topografische kaart van Vandermaelen.	1:1	analoog	13/07/2018
0021	Projectgebied op kaart van Popp.	1:1	analoog	13/07/2018
0022	Projectgebied op luchtfoto uit 1971.	1:1	digitaal	13/07/2018
0023	Projectgebied op luchtfoto uit 1979-1990.	1:1	digitaal	13/07/2018

0024	CAI-locaties ten opzichte van het projectgebied.	1:1	digitaal	13/07/2018
------	--	-----	----------	------------

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	- 22 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 23 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 24 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	- 25 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.	- 26 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 28 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 29 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	- 30 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 31 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 32 -
Figuur 11. Boringen DOV.	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Figuur 12. Stadsplattegrond van Aalst met zicht op de versterkingen.	- 34 -
Figuur 13. De Plundering van Aalst, door Frans Hogenberg.	- 35 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.	- 38 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	- 40 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 41 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 42 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 43 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971.	- 44 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1979 - 1990.	- 45 -
Figuur 21. Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2000 - 2003.	- 46 -
Figuur 22. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 49 -

8 Bijlage

